

Upravnstvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja "Jutro" izdaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesечно

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Po zlomu upora beg v tujino

Preko avstrijske meje pri Dravogradu prihaja s koroške strani na jugoslovensko ozemlje vedno več beguncev — Zanimive podrobnosti o poteku zadnjih dogodkov v Avstriji — Odločilna borba poslednjega oddelka upornikov pri Labudu

Dravograd, 29. julija.
Na naši severni meji se sedaj odigra-
vajo poslednji prizori zadnjega de-
javnega državljanske vojne v Avstriji. Se
vedno se nacionalni socialisti drže v
nekaterih krajih, a iz nasprotujočih si
poročil ni jasno, kako dolgo bodo še
mogli vzdržati. Morda še nocoj ali naj-
dalje še jutri. Po vsem onem, kar sem
je dni videl na naši meji in na območ-
ju zvezne republike, kjer še gospoda-

rijo revolucionarji, se lahko reče, da
je vstaja že zadušena. Državljska
vojna, ki je v mnogih krajih bila krva-
va in srdita, se je končala s porazom
pučistov. Neregularne njihove trupe so
bile zelo dobro oborožene, ali vendar
so morale podleči močnejši sili discipli-
nirane, enotno poveljevalne zjednice
zvezne vojske, orožništva, domovin-
ske brambe in varovalnega zbora.

Beguncev čez mejo je vedno več

Nikakor ni čudno, da so naši obmej-
ni kraji na severu postali prizorišče
dogodkov slabo zasnovane in porazno
končane drame. V Radgoni se je vide-
lo, kako nad sto mladimi vstajev, do-
bro oboroženih s puškami in strojnica-
mi, beži v strahu pred namišljeno moč-
no silo, ki jo je tvorilo — samo šest
neoboroženih orožnikov, njihovih last-
nih ujetnikov. Res da je nekaj bata-
ljonov vojske in varovalnega zbora
prišlo pozneje, toda že mnogo prej so
hakenkrajcarji pobegnili, ne da bi bili
z njimi sploh prišli v stik in v borbo.

Od kod povelje za konec sovražnosti?

Ali je točno, da so vstahi dobili na-
log, da prekinijo borbo in da se umak-
nejo, kakor to trde begunci, ki so zdaj
na naših tleh?

To vprašanje se postavlja iz raznih
razlogov, najbolj pa zaradi tega, ker
je nemogoče ugotoviti, kdo je mogel
izdati takšno povelje. A vprav zaradi
tega je revolucija propadla, ker je bilo
njeno vodstvo slabo organizirano. Prav
za prav vrhovnega vodstva sploh ni
bilo. Na ta način se da pojasniti tudi
dejstvo, da so se vstaje pojavile v raz-
nih krajih, ob različnem času, in tako
so zvezne čete lahko bile transferirane
iz enega kraja v drugega, da so tako
sprosti dušile revolucijo, zdaj tu,
zdaj tam. Nacionalni socialisti na Du-
naju so bili preslabi za osrednje vo-
dstvo, da bi dali direktive provinci, ki
je tako bila prepuščena sama sebi. Po
ogorčenih borbah torej vstajam ni
ostalo nič drugega, kakor da poraženi
ubero najbližjo pot preko naše meje.

V taboru poslednjih borcev

Danes sem nekaj kilometrov daleč
od Dravograda prestopil mejo. Sel
sem čez most in kmalu prišel v glavni
tabor teh najvztrajnejših vstajev. Na
planoti med nekoliko hišami v velikem
kozolcu je njihov glavni stan. Onkraj
mosta pod hribočem se je danes vide-
la čudna idila: financarji v uniformah
zvezne vlade in stražarji v uniformah
oddelkov SA, prav takih, kakršne no-
si kancelar Adolf Hitler. Skupno ču-
vajo prehod, preko katerega nihče ne
hodi. Sinoči je baš na tem prehodu bi-
la velika zmeda. Okrog 390 hitlerjev-
cev je bežalo istotako panično, kakor
nekaj dni prej čez radgonski most. Se
sem videl zavržene samokrese v poto-
ku. A onkraj potoka čaka 16 avtomo-
bilov, kamionov in avtobusov na po-

Razgovor z voditeljem oddelka

— Predvsem vas prosim, da mi za-
trdite, da niste zastopnik kakšnega ži-
dovskega lista? Tako — Ehrenwort —
dobro je...

Takoj nato mi je prijateljsko segel v
roko in me povedel v svoj vojni stan,
kjer vstane in me z dvignjeno desnico
pozdravi cela četa mladeničev.

— Kako se držite?

— Odlično! Čast domovine zahteva,
da se držimo in da vztrajamo do po-
slednjega diha. Do nadaljnjega povelja
ostanemo tu in samo preko naših trupel
bodo lahko stopili plačanci. Da,
plačanci tuje sile, izdajalci domovine.

— Mar mislite, da tu res ima pokro-
vitelja Avstrije svoje prste vmes?

— Kaj ne veste?

Nekateri kamijoni so včeraj prispeli v La-
bud. Ako koga izmed njih ujamemo, ga
bomo brez nadaljnega smatrali za voj-
nega sovražnika in ga izročili v varne
roke, da bo svet spoznal, kaj počenja-
jo večni intriganti.

— A kako izhajate s sredstvi?

— Imamo svoj fond, iz katerega je
naš oddelek dobil ček, glaseč se na
200.000 šilingov.

— Ali boste še izvršili kak napad?

— Za enkrat čakamo na nadaljnja
povelja. Vlade čete so nas hotele na-
pasti od strani z oklopnimi avtomobi-

Pravijo, da je sinoči sredi krvavih
bitk v Pliberku, v Velikovu in še ne-
katerih drugih koroških krajih prišlo
povelje, naj nacisti takoj prekinijo bor-
bo in se umaknejo. Vstahi so ubogali
in so na veliko presenečenje vladnih
čet, katerim so prej povzročali nemalo
skrbri in izgub, prekinili borbo sredi
najboljših pozicij.

Od kod tisto povelje? Širilo se vesti,
da je povelje prišlo iz neke tuje drž-
ave, in da so celo ujeli depešo, ki je
bila pomotoma izročena na nepravil-
ni naslov. Točnost vsega tega seveda ni
mogoče ugotoviti, — dejstvo pa je, da
so sinoči vsi oddelki zapustili zelo var-
ne pozicije, in pobegnili k nam in da
je v borbi ostal samo en oddelek, bro-
ječ okrog 800 mož, ki mu povelje ni
bilo sporočeno in se zatorej tik za na-
šo mejo še nadalje drži v svojih po-
stojankah ter je pripravljen na ogor-
čeno borbo z vladnimi četami.

Velje, da krenejo ali v Avstrijo — bo-
rit se dalje — ali pa v Jugoslavijo —
v internacijo.

Na visokem drogu plapolja zastava s
ključastim križem.

Ti rjavosrajčniki se še vedno sma-
trajo za gospodarje položaja. Vsi so
dobro oboroženi, opremljeni s strojni-
cami, z metali min, z bombami in sa-
mokresli.

Ko sem opravil formalnost na naši
strani, sem mirno prešel preko mo-
sta in se nemoteno zgledal pri njih. Ko
se stražam predstavim kot novinar iz
Jugoslavije, me sprejmejo silno pri-
jazno in veselo, po vrsti me pozdravi-
jo z dvignjeno desnico. Takoj me po-
vedejo k šefu vsega oddelka, k ener-
gičnemu inženjerju Tumerju.

Il, toda mi smo jim minirali poti in
mostove. Zdaj so opustili ta svoj na-
men, vendar pa je k nam prišel neki
njihov poveljnik, ki nam je ponudil:
»Vdajte se, pa se vam ne bo nič hu-
dega zgodilo!« Odgovorili smo odloč-
no, da se ne bomo vdali vse dotle,
dokler Avstrija ne bo rešena vplivov
fašizma in Mussolinija. Nato so nas na-
padli na vsej fronti. Toda mi smo jih
odbili in umakniti so se morali z veli-
kimi izgubami. Osvojili smo tudi me-
talca min in več strojinic. Na tem pre-
delu ne bomo nadaljevali sovražstva,
ker se bojimo, da bi prizadeli jugoslo-
vensko ozemlje. Toda če nas bodo oni
napadli, bodo zagrmeli naše mine in
bombe. (Isto govorijo tudi vladne če-
te).

— Ali so še kakšni revolucionarni
oddelki razen tega vašega?

— Vsekakor so. Tudi danes bomo
dobili ojačenje 600 vojščakov SA, ki
so zaenkrat pri Labudu. Takisto so
vladne čete zahtevale pomoč. Nahajajo
se zdaj 2 in pol km daleč od nas in
pričakujemo, da se bomo še v teku da-
našnjega dne z njimi zlasali.

— Ali je točno, da je vaše glavno
poveljstvo izven Avstrije?

— Prazne marnje, to so nesramna
podtikanja naših sovražnikov.

Na smrt obsojeni upajo na zmago

Prikupni voditelj tega oddelka mi še
pripoveduje, da imajo 30 strojinic in 60
tisoč patron za nje in da se vsekakor la-
ko vzdržijo. Sicer njihove strojinice niso
baš najboljše, oziroma fantje, ki so pri
strojinicah, ne znajo z njimi najboljše ra-
vnanje. Za primer naj bo navedeno, da so
tisti, ki so sinoči prebegnili k nam, pro-
sili naše granicarje, naj jim izprazni-
jo mitraljeze. Razen tega bo zelo težko šlo
s prehrano. Kmetovalci so pobegnili iz
vojne cone, z naše strani pa ne morejo
vstati dobiti prav nobene hrane. Zato je
njihov položaj skrajno težaven in več ko
verjetno je, da se bodo najkasneje jutri
vdali.

Poslovil sem se in pri odhodu so mi
dali še svoj znak za spomin. Za časa na-
šega razgovora je bilo ves čas slišati be-
skanje pušk in strojinic.

Dočim so tu še dokaj optimistični, na-
raščala drugod število beguncev od ure do
ure. Ko sem se vrnil v Dravograd, sem
našel tam veliko skupino, ki je v spre-
stvu naših orožnikov odšla z vlakom pro-
ti Mariboru. Iz Maribora jih pošiljajo
dalje v Varaždin, ki jim ga je naša vlada
določila začasno bivališče. Na mari-
borski postaji jih je bilo zbranih že par
sto in čakali so na vlak za Varaždin.

Vodja te skupine mi je pripovedoval:
— Revolucija je nastala pri nas na
Koroškem docela iznenada. Za dogodke
na Dunaju smo izvedeli šele po radiu,
ko je bila objavljena vest, da je dr. Doll-
fuss podal ostavko. To je bil znak za

splošen upor. Borbe so bile zelo ogorče-
ne in imeli smo mnogo žrtev. Prav tako
pa so tudi naši nasprotniki imeli velike
izgube. Naš oddelek je vodil najhujše
borbe v okolici Judenburga in Leobna,
kjer je sodelovalo tudi topništvo. Spusti-
li smo v zrak tudi več mostov. Pri Pli-
berku, kjer smo se pripravljali na naj-
močnejši odpor, nas je dohitelo povelje,
naj se umaknemo.

— Od koga ste dobili povelje?
— Od naše vrhovne komande.
— Kje je vaše vrhovno poveljstvo?

— Takrat je bilo v Labudu.
— Torej ne iz Monakovega?

— Kaj še, to so samo podla podtika-
nja naših nasprotnikov. Mi z Monakovim
nimamo sploh nič skupnega in prav no-
benih zvez, družij nas edino idejna bor-
ba. Naj se sramujejo nasprotniki, saj so
oni prvi izdali domovino, ko so pustili na
avstrijsko ozemlje italijanske general-
štabne oficirje v civilu. Mi vemo tudi to,
da italijanska vojska ni prišla samo do
meje... Tega pred nami ne morejo ni-
dar utajiti in mi dobro vemo, da so oni
prodali državo.

Večina beguncev je brez vseh sredstev.
Zato so naša oblasta prisiljena, da jim
poleg azila dajo tudi sredstva za prehra-
no in za prevoz. Z naše strani niso bili
poslani na mejo prav nobeni vojaški od-
delki, čeravno se vršijo borbe tik ob na-
ši meji. Pojačane so bile iz skrajne po-
trebe le orožniške postaje in obmejne
straže zaradi vzdrževanja reda na meji.

Zadnja borba traja v noč

Dravograd, 29. julija.

Nocoj so vladne čete heimwehrov-
cev, ki so bile oddaljene nad 2 in pol
km od jugoslovenske meje, nastopile
umik. Umaknile so se v smeri proti
Labudu. Vsekakor je bil to njihov tak-
tični manever, ker se niso upali stre-
ljati na oddelek vstajev, utaborjenih
tik ob jugoslovenski meji, saj bi lahko
primerilo, da bi strelji padli na naše
ozemlje in bi s tem bila kršena naša
integriteta. Oddelek vstajev pa je te-
mu manevru nasledil in je heimweh-
rovcem takoj sledil. Bilo je pričakova-
ti, da bodo heimwehrovci takoj udarili
po vstajih, čim jih dobijo malo bolj v
notranjost. To se je res tudi zgodilo.
Kmalu potem ko so vstahi sledili vlad-
nim četam, so kmetje na meji v ma-

renberskem sektorju začeli močno
streljanje. Borba se je vnela in srdito
traja v noč.

Novi nemiri?

Dunaj, 29. julija. g. V večernih urah
je bila odredena poostrena pripravil-
nost policije, Heimwehra in ostalih
varnostnih organizacij. Vsa javna po-
stopla so zastražena z oddelki stroj-
nic, posebno pa je obkoljeno poslopje
zveznega kancelarja, ki je vse naokoli
pripravljeno za obrambo. Vse dohodne
ceste so zaprte z močnimi žičnimi ovi-
rami. Kakor se zatrdjuje, so oblasti
ujele več narodno-socialističnih kurir-
jev s tajnimi navodili nove teroristič-
ne akcije. Pozno zvečer se je sestel
ministrski svet k izredni seji.

Koncentracijska taborišča za avstrijske begunce

Vsi begunci iz Avstrije so začasno nameščeni v koncentracijskih taboriščih, ki so osnovana v Varaždinu, Belovaru in Požegi

Beograd, 29. julija. p. Ker je zadnje
dni pribežalo na naše ozemlje mnogo
beguncev iz Avstrije, ki so zahtevali kot
politični begunci azilsko pravo in ki jim
ga po mednarodnem pravu naše oblasti
niso smele odreči, je bilo določeno, da
se vsi begunci začasno namestijo v po-
sebnih koncentracijskih taboriščih, ki
jih ne smejo zapustiti, dokler se ne od-
loči njihova usoda. Taka taborišča so
začasno urejena v Varaždinu, Belovaru
in Požegi. Vse begunce iz Koroške ter
one iz Radgone so odpremili danes v
Varaždin, kjer jih je sedaj že nad 500,
drugi transport iz Dravske doline pa gre
danes v Belovar. V Varaždinu so na-
meščeni v osnovni šoli. Obmejne oblasti

so dobile stroga navodila, da pazijo, kdo
pride preko meje. Zabrani so tudi vsi
stiki med begunci in njihovimi sorodni-
ki v Avstriji. Begunci so večinoma brez
vsega. Nimajo ne denarja, ne obleke,
ker so pobegnili s tem, kar so imeli na
sebi. Pri nas dobivajo oni, ki se sami ne
morejo vzdrževati, hrano v taborišču.

Papen — dunajski prefekt

Značilen francoski komentar o imenovanju Papena za nemškega poslanika na Dunaju

Pariz, 29. julija. AA. Današnji
»Echo de Paris« piše o imenovanju
bivšega državnega podkancelarja Pa-
pena za nemškega poslanika na Dunaju.
Članek je napisal diplomatski ured-
nik lista Pertinax, ki pravi med dru-
gim:

Ni prvič, da je Papen dobil nalogo
pobrigati se za usodo Avstrije in jo
preorijentirati k Nemčiji. Prav tako ni
prvič, če se je Berlin odrekel svojim
nasilniškim metodam v Avstriji in za-
čel rajši z intrigami in razgovori, da
se bo ponovno vrnil k svoji stari po-

litiki, ko bodo razmere godne. Zato je
razumljivo, da je Papena imenoval
osebno kancelar Hitler, ne da bi vpra-
šal nemškega zunanjega ministra Neu-
ratha za svet, da bo mogel nadaljeva-
ti svoje stare razgovore. V očeh na-
cionalno-socialistične stranke je Nem-
ška Avstrija prav tako kakor Posaar-
je odcepljena nemška dežela, ki se mo-
ra vrniti materi domovini. Zato je Pa-
pen prišel iz resora za Posaarje v av-
strijski resor kot nekaj osebnih prefekt,
imenovan z odlokom državnega kance-
larja.

Upor v avstrijski legiji?

Bern, 29. julija. AA. Potniki, ki so da-
nes hoteli iz Avstrije v Nemčijo, trde, da
jim snoči niso pustili prekoračiti meje.
V obmejnih krajih govore, da je nastal
upor v avstrijski legiji, ki je hotela v
masah vdreti v Avstrijo. Upor je morala
zatreti Reichswehr. (Havas.)

Lista prevratniške vlade

Pariz, 29. julija. AA. Havas poroča z
Dunaja: Pri včerajšnjih preiskavah so našli
seznam članov vlade, ki naj bi prevzeli
oblast po umoru kancelarja Dollfusa, če bi
prevrat uspel. Po tej listi naj bi postal
zvezni kancelar bivši avstrijski poslanik na
italijanskem dvoru dr. Rintelen, vojni mi-
nister bi postal general Berdolf, notranji
minister bivši predsednik dunajske policije
Brandl, šef tiskovnega urada pa svetnik
Perl.

Zahteve patriotske fronte

Dunaj, 29. julija. d. Zvezni vodja patri-
otske fronte dr. Stephan je predložil vče-
raj v imenu zveznega in deželnega vodstva
patriotske fronte ministrskemu svetu na-
slednje zahteve:

1. Patriotska fronta zahteva takojšnjo
obdobbo po prekem sodu v uradu zvezne-
ga kancelarja prijetih morilcev in zločin-
cev.

2. Vodilni sovražniki države, narodni so-
cialisti in komunisti, naj se povsod nemu-
doma aretirajo.

3. Izvede naj se nemudoma in brezobzir-
no že pogosto zahtevano ter napovedano
očiščenje uradniškega aparata, zlasti v ek-
skulturni.

4. Državno gozdarsko osebje naj se ta-
koj zapreže in podredi orožništvu. Na
predlog deželnega vodstva patriotske fron-
te naj se izvede oborožitev obrambnih
zvez in krajevni straž.

5. Zvezni vodja patriotske fronte naj se
dodeli ministrskemu svetu, deželni vodje
patriotske fronte pa deželni vladi.

Rintelen službeno odstavljen

Dunaj, 29. julija. AA. Avstrijska vla-
da je po svojem odpravniku poslov v
Rimu notificirala italijanski vladi, da je
odpoklicala dosedanjega poslanika v
Rimu Rintelena. O Rintelenu se dozna-
va, da se mu je obrnilo na bolje.
Pravilo, da ga bodo prepeljali v bolni-
co preiskovalnega zapora.

78 mrtvih in 165 ranjenih

Dunaj, 29. julija. AA. Državni tajnik
za varnost Karwinsky je imel sinoči go-
vor v radiu in je povedal, koliko izgub
je imela državna oborožena sila v bo-
jih z uporniki. Prostovoljni oddelki so
imeli 48 mrtvih in 103 ranjenec, voja-
štvo 18 mrtvih in 37 ranjenih, orožni-
štvo 10 mrtvih in 20 ranjenih, policija
2 mrtva in 3 ranjene, carinska straža
pa 3 ranjene, skupno jih je padlo 78,
ranjenih je pa 165.

Žrtve upornikov

Dunaj, 29. julija. AA. V poučenih
krogih pravijo, da so imeli uporniki od
25. julija pa do danes okoli 200 smrtnih
žrtev in več sto ranjencev. Organi držav-
ne oblasti so jih pa zajeli več ko
1200.

Politični poboji na Tirolskem

Dunaj, 29. julija. AA. V nekaterih
krajih na Tirolskem je prebivalstvo
silno ogorčeno zaradi dunajskih dogo-
dov in zaradi umora policijskega
upravnika v Inomostu, ki je bil zelo
priljubljen. Prebivalstvo je sedaj samo
uvvedlo akcijo proti nacionalnim socia-
listom. Pri tem je našlo smrt več nacio-
nalnih socialistov.

Po nalogu iz Monakovega je borba ustavljena

Dunaj, 29. julija. p. V tukajšnjih kro-
gih se je danes razširila vest, da so upo-
rniki danes po naročilu iz Monakovega
ustavili vsako nadaljnjo borbo in se po
večini predali oblastem ali pa pobegnili pre-
ko meje. Kakor govore na Dunaju, so do-
bili uporniki na Koroškem, kjer so se vr-
šili še vedno hudi boji, danes dopolne šir-
firano brzojavko iz Monakovega, z navo-
dilo: Vsako borbo ustaviti. Iz tega skle-
pajo, da je obstojala tesna zveza med hit-
lerjevskimi uporniki v Avstriji in vodstvom
avstrijske hitlerjevske akcije v Monako-
vem, kar ob enem dokazuje po mnenju
dunajskih krogov, da se je vsa stvar in-
scenirala iz Nemčije.

Velesile čakajo

Zaenkrat ne bodo podvzele v Berlinu nobenih korakov, marveč bodo čakale na razvoj odnošajev med Avstrijo in Nemčijo

Pariz, 29. julija. AA. »Excelsior« piše o razgovorih med Parizom, Londonom in Rimom glede položaja v Avstriji in ukrepov, ki bi jih bilo treba v zvezi s tem storiti. List pravi: London zavzema še zmeraj stališče čakanja, čeprav je v začetku izrazil željo, naj bi se čimprej sklical svet Društva narodov. Kar se Rima tiče, se zdi, da tamkajšnje razpoloženje ni več za intervencijo treh velesil v Berlinu, ker je kakor znano Nemčija četrti podpisnik pakta štirih. Pariz, ki je bil v začetku za britanski predlog, se zdaj takisto zavzema za politiko čakanja. Tako je vse odvisno od tega, ali se bodo Pariz, London in Rim sporazumeli o

skupni intervenciji in ali bodo napravili skupno demaršo. Pariz, 29. julija. AA. »Petit Journal« komentira dogodke v Avstriji in pravi med drugim, da je ena izmed velesil s svojim odločnim nastopom, ki ga je zavzela takoj izpočetka, najbrže mnogo pripomogla, da ni prišlo še do večje nevarnosti. Toda vzlic temu si moramo biti na jasnem, da ne sme nihče na svojo pest intervenirati. Francija, Velika Britanija in Italija, pravi list, morajo biti pripravljene, da ne bodo, če pride do novih presenečenj, izgubljale časa z razgovori, temveč da bodo takoj lahko storile potrebne korake.

Barthou kliče na plan tudi Malo antanto

Mala antanta in druge manjše države so prav tako zainteresirane na ureditvi avstrijskega vprašanja

Pariz, 29. julija. AA. Bivši predsednik francoske vlade in bivši zunanji minister Paul Boncour prinaša v današnjem »Ouvru« članek o sedanjem mednarodnem položaju in pravi med drugim:

Diplomatska intervencija je brez dvoma koristna stvar; kolikokrat smo že diplomatsko intervenirali! Toda v sedanjih razmerah je potrebno, da tudi DN stori potrebne korake. Sporazum med tremi velesilami je neobhodno potreben, toda še ne zadošča. Storit morajo svoje v okviru Društva na-

rodov tudi druge države, zlasti države Male antante, ki so prav toliko, če ne še bolj prizadete pri vprašanju neodvisnosti Avstrije. Kakor bi bila nevarna samostojna akcija posameznih držav, ki bi nastopile iz svojih osebnih interesov in iz osebne inicijative ne oziraje se na skupne cilje, toliko plovitejši bi bil mandat, ki bi ga podelil svet DN glede avstrijske neodvisnosti zainteresiranim državam za konkretno akcijo, ki bi se morala izvršiti v skladu z dogodki in pod nadzorstvom Društva narodov.

Italijani še vedno obtožujejo Nemčijo

Fašistični tisk kar odkrito dolži Nemčijo umora Dollfussa in dogodkov v Avstriji

Rim, 29. julija. r. Italijanski tisk se je odločno postavil zoper Nemčijo. Ogorčenje nad klanjem na Ballhausplatzu je še vedno nespremenjeno. Danes so listi oni, ki odkrito izjavljajo, da je treba morila zveznega kancelarja iskati v Nemčiji.

Turinska »Stampa« piše med drugim: Nemčija je oznanjala potrebo umora dr. Dollfussa in hujskala na ta zločin in si je s tem naprtila odgovornost, da je morilec, če že ne orožje za umor, kar tudi ni izključeno, dala finančna sredstva in moralno oporo. Zaradi tega je dokazano, da je skrivna teh dogodkov.

»Giornale d'Italia« naglašja v današnjem uvodniku, da je Nemčija odgovorna za dogodke dne 25. julija, ker je organizirala, vodila in financirala narodno-socialistični pokret v Avstriji.

V ostalem, tako piše »Gazzetta del Popolo«, je nemški tisk sprejel vest o umoru s takšnim cinizmom in celo z zadoščenjem, kakršnega so vredni samo požgalci državnega zbora. List je mnenja, da bi mogla priti zadeva narodno-socialistične terorja v Avstriji pred Društvo narodov in da bi mogla preiskava ženevske ustanove ugotoviti nemško odgovornost za te napade.

»Resto del Carlino« iz Bologne je globoko ogorčen zaradi nesramnosti monakovskega radija. List meni, da je Nemčija z dogodki dne 30. junija prekosila vse svetovne rekorde v justifikiranju. Monakovski radio naj že enkrat utihne, da ne bo

še bolj povečal napetosti, ki je že itak dovolj huda. Italija ni storila diplomatskega koraka v Nemčiji, ker bi bilo posredovanje diplomatov pri zunanjem ministru Neurathu brez koristi, ker bi jih moral boditi voljno poslušati ali pa dvigniti ogorčenje proteste. Italija je raje nastopila z dejanji in dala nalog za vojaško ojačenje na mejah.

Misijo Papena so sprejeli politični krogi in tisk z nekim nezaupanjem. »Roke proč od Avstrije!«, pravi »Gazzetta del Popolo«, kajti Avstrije se ne sme obravnava kot nemške province in poslati tjakaj diplomata s funkcijami državnega upravitelja.

Aretacije na Dunaju

Dunaj, 29. julija. AA. Včeraj popoldne so aretirali generalnega ravnatelja družbe »Alpina-Montane« Appolda, univerzitetnega profesorja in bivšega poslanca Hugelmanna in predsednika avstro-madžarskega »Volksbunda« Neubacherja.

Pariz, 29. julija. AA. Podkancelar knez Starheimberg je dal dopisniku »Petita Parisienne« intervju, v katerem je med drugim naglasil: Avstrija se bo do poslednjega diha borila za svojo neodvisnost. Dollfuss je mrtev, toda njegova ideja in njegov idealizem še dalje živi v srcih vseh avstrijskih rodoljubov. Od bodočnosti in prepovedi Avstrije sta odvisni bodočnost in vstajenje Evrope.

JNS leči gospodarske in socialne rane

Zanimiva slika o današnjem stanju v litijem, zagorskem in višnjegorskem okrožju — Več borbenosti in na delo za lepše čase!

Litija, 29. julija. Litijški srez je zelo obširen in naseljen z industrijskim in kmečkim življenjem. Za danes je povabil sreski odbor JNS vse delegate iz posameznih edinic, da čujejo poročila voditeljev iz JNS in da obrtajo delegati položaj v vseh predelih sresa. Zbor je otvoril predsednik g. župan Lajovic, ki je na čelu zborovalcev toplo pozdravil narodnega poslanca Mravljeta in sreskega podnačelnika dr. Vidmarja. Tajniško poročilo je podal g. Turk Ljube. Ugotovil je, da so zastopane vse občinske in krajevne edince. V svrhu gibljejšega aparata JNS so bili izvoljeni v sresko eksekutivno predstavnik iz vseh treh okrožij: za litijško g. Lajovic, za zagorsko g. Kušar Slavo in za višnjegorsko g. Jeraj. V vseh navedenih krajih se ustanove tudi strankini pododbori.

Blagajnik sreskega odbora g. Rudi Tišler je opisal denarno stanje v sreski blagajni in občinskih edinicah. Imamo na 3000 članov, ki vsi točno vrše svoje dolžnosti do stranke. Med najbolj marljivimi pa je organizacija v St. Lambertu pod vodstvom g. župana Vrtačnika.

Za sestanek vseh sreskih delegatov, ki se bo vršil v ponedeljek 30. t. m. v Ljubljani v dvorani ZKD in za sestanek delegatov, ki bo 24. avgusta v Celju, so dali delegatoma točna navodila. Soglasno so bili izvoljeni zastopniki iz vseh treh glavnih področij našega sresa. Za litijški predel sta bila določena župan Lajovic in industrijec Kunstler, iz zagorskega Kušar, Fincinger in Prosenec, iz višnjegorskega Potokar in Jeraj.

Zasavska cesta v I. etapi javnih del. O delu banovinskega odbora za javna dela je poročal g. župan Lajovic. Po referatu, ki ga je sestavil marljiv tajnik g. dr. Riko Fux, so stavile posamezne občinske in sreske organizacije JNS program, ki je pa trenutno zaradi težavnega gospodarskega stanja težje izvedljiv. Odbor je porazdelil vsa predlagana dela v tri gradbene etape. V prvi so: zasavska cesta, cesta Ljubljana—Sušak in cesta Maribor—Prekmurje. V drugi gradbeno etapo pridejo dela, na katerih je interesirana banovina, v tretji pa posamezni srez in občine. Prihodnje tedne bo obiskal dr. Fux vse sreske odbore JNS, sreske županske pododbore in sreske cestne odbore, da se uredi posamezne podrobnosti za 2. in 3. etapo. Zanimivo poročilo je bilo sprejeto z veseljem, da bo končno le prišlo do realizacije nujno potrebne zasavske ceste, ki naj zveže Ljubljano skozi pokrajino v središču banovine z Zagrebom in Beogradom. Gospodarsko, socialno in politično stanje v občinah.

Prav zanimivo in poučno sliko o posameznih predelih sresa so podali zastopniki iz vseh naših občin.

V Litiji je najbolj delaven socialni odsek. Organiziral je vse brezposelne in v javni deli so zdaj vsi zaposleni. Največ jih je pri gradnji ceste Litija—Radeče in pri popraviljanju železniškega tira Litija—Kresnice. Zborovalci so vzeli z veseljem na znanje ugotovitev: Litija trenutno sploh nima več brezposelnih, takih, ki so dela in zaslužka voljni, pač pa ima še nekaj delavskih niš!

Shodi Jugoslovanske narodne stranke, za katero simpatizirajo bivši klerikali, so po vsem srezi bili ključni. Število članstva naše stranke pa lepo narašča vsepovsod.

Delegata iz Zagorja in Lok, torej iz najmočnejšega delavskega okrožja, sta podala sliko črnih dni nedavnega gladovnega strajka, ko je delavstvo preživelo 64 ur brez vsake hrane v svojih temnih rovih. Zdej pa groze izbrpanemu delavstvu z odpustom in celo z ustavitvijo vseh del v tem revirju, če se ne bo produkcija dvignila. V dno srca je seglo vsem poročilo o delavskem naraščanju iz revirja. Mladina, ki je zapustila šolo, ne najde niti dela niti ne more v obrt ter se izgublja v vrtincu življenja. Pred dnevi so lok. oblastva izvedla racijo po kozolcih in šupah, kamor se zateka ta mladina. Med njimi so ugotovili zadnje dni 27 žrtv spolnih bolezni. Poročilo, ki mora zgroziti vsakega! V tem okoliščju je 150 delavcev zaposlenih pri javnih delih, 500 delavcev pa je brez vsakega zaslužka.

Medtem, ko člani raznih akcij rušijo enotno disciplino v stranki, bojovníki pa polivajo z gnojnic vse javne delavce, delajo naši voditelji za izboljšanje krize. V kratkem bodo tudi zagorski delavci našli dela na novo projektirani cesti Zagorje—Ljubljana.

To bo najbližja zveza, ki bo šla vso progno po ravnem, z edinim vzponom na Trati pri Kandršah. Prejšnji teden so jo že tresirali, v torek 31. t. m. pa jo bodo pregledali še inženjerji, da izvrše še morebitne korekture. Pri delu bo zaposlenih nad 200 ljudi vsaj poldrugo leto. To poročilo je bilo sprejeto z ugotovitvijo, da so le brige in dela za bližnjo pravo »bojovniško« delo. Soglasno pa je bil tudi sprejet predlog, naj preide JNS v odločno borbenost proti vsem rušilem in blatnikom!

Do podrobnosti se je pregledalo stanje v našem srezi. K besedi so se oglasili vsi delegatje in je zborovanje trajalo do popoldanskih ur. Poročila in debate so pokazale, kako vneto stoji na braniku za koristi vseh slojev sresa naše organizacije JNS. Ugotovilo se je, da imajo edino te voljo do dela za korist ljudstva. Narodni poslanec g. Milan Mravljeta je slednjič podal zaključno poročilo, kjer se je dotaknil osnov JNS in ideologije vsedržavnega političnega pokreta. Po zboru spet posvečeni so oddali delegatje v svoje edince, da zastavijo svoje sile v organizacijah JNS za koristi naroda in države.

Uspel polet v stratosfero

Rapid-City (Južna Dakota), 29. julija. AA. Tu se je vzdignil na poizkusi polet največji balon sveta, nalašč zgrajen za stratosferske polete. Balon hoče doseči višine 15 milj. V jekleni gondoli pod orjaškim balonom so se dvignili na poizkusni polet tri letalci. Gondola se bila nemoteno zaprla, s seboj pa so vzeli umetni zrak. Po zrakski polet je priredila nacionalna zemljepisna vojaška in letalska družba. Letalci, ki so ee dvignili v gondoli, so pilot major William Kemper, stotnik Albert Stevens kot opazovalec in Orvil Anderson kot drugi pilot. Vreme je id-alno.

New York, 29. julija. r. Ameriška letalca Kemner in Stevens sta dosegla 18.000 m ter zopet srečno pristala.

Katastrofalna suša v Ameriki

Forworth (Texas), 29. julija. AA. Texaški cowboyji morajo postreliti po tisoč glav živine na dan, ker nimajo vode zanj. Samo v zadnjih sedmih tednih so postrelili 61.000 glav živine. Če suša ne bo kmalu konec, bo Texas izgubil nad milijon glav živine.

New York, 29. julija. AA. Smrtnih primerov zaradi strasne vročine je že 1361, med njimi 378 v državi Missouri in 360 v Illinoisu.

Nemčija slavi obletnico vojne

Berlin, 29. julija. AA. V četrtek 2. avgusta prirede v tujakšnjem Lustgartnu spominsko svečanost ob 20 letnici vstopa Nemčije v svetovno vojno. Na svečanosti bodo zastopane najvišje državne oblasti, delegacije vojaških enot, zastopniki nacionalno-socialističnih zaščitnih in drugih oddelkov, nacionalno-socialistična delavska organizacija in nacionalno-socialistična mladina. Govore na tej svečanosti bo prenašal berlinski radio.

Vseameriška konferenca

Buenos Aires, 29. julija. AA. Zunanji minister je imenoval poseben odbor strokovnjakov, ki naj pripravi gradivo za vseameriško trgovinsko konferenco, ki naj se sestane v marcu 1935 v Buenos Airesu.

Spremembe v železniški službi

Upokojeni so uradniki VIII. položajne skupine: Ažman Alojzij, Jesenice; Sešek Francišk, Ljubljana; Kovač Alojzij v Krškju; Horjak Anton v Zidanem mostu; Sotošek Ivan, Langof Anton in Trotošek Karol v Ljubljani; Sval Francišk v Novem mestu; Sluga Franc v Ljubljani, Ingolič Josip v Mariboru; Fortuna Jožef v Ljubljani; Cibic Jožef in Osim Alojzij v Novem mestu; Bizjak Karel, Ljubljana; Mlakar Karel v Mariboru; Podkrajšek Karel, Ljubljana; Bibič Martin, Maribor; Salamon Ivan v Celju; Dekleva Ivan, Podboj Feliks in Premk Ivan v Ljubljani; Zigon Stefan, Zidani most; Sibovec Alojzij, Grobovšek Jernej, uradnik IX. položajne skupine Blümlein Karel, uradnik X. položajne skupine Hebenstreit Karel, vsi v Ljubljani.

Nadalje so upokojeni zvaniki I. kategorije: Gluhak Martin v Mariboru; Valenčič Henrik, Ostrožnik Andrej, Horvat Alojz; zvaniki II. kategorije Debevec Ivan in Grat Franc v Ljubljani; Novak Blaž, Zidani most; Stolcar Kristijan na Jesenicah; Stare Fran v Bistrič-Boh. Jezero; Pišot Alojzij v Ljubljani; Černič Jakob v Mariboru; Abram Franc v Bistrič-Boh. jezero; Rus Franc, Zeleznik Alojz in Križaj Janez v Ljubljani; Ladinik Ivan v Mariboru; Grmišič Jožef v Ljubljani; Knez Jakob v Celju; Križanec Franc v Grobelnem; Korošec Primož v Ljubljani; Dolničar Leopold na Pragerskem; Hribar Jakob na Jesenicah; Jesenovec Gašpar v Škofji

Loki; Zveibrod Matija na Jesenicah; Oberš Franc in Perje Jakob v Mariboru; Tačko Rudolf v Celju; Pliberšek Jožef v Slov. Bistrici in Sešek Mihael v Ljubljani.

Premešeni so zvaniki I. kategorije Pavlič Franc iz Bistrič-Boh. jezera v St. Vid-Vizmarje; zvaniki II. kategorije: Novak Franc iz Trebnjega v Novo mesto; Walluschign Pavel z Bleda-Jezera na Jesenice; Lužnik Matija iz Čušperka na Grosuplje; Pretnar Franc iz Bistrič-Boh. jezera v Zalog; Novak Anton z Zidanega mostu k progovni sekciji Ljubljana glav. pro-

ga; absolvent prometne šole Petrovič Zevadin iz Ormoža v Ljutomer. Namešeni so za uradniške pripravnike absolventi prometne šole: Greisch Alojzij v Rimskih toplicah; Kač Franc v Trbovljah; Kuček Adolf v Borovnici; Lapanja Bogomir v Litiji; Pogačnik Ivan v Škofji Loki; Stok Milan v Trbovljah; Perc Anton v Grobelnem; Naveržnik Karel v Vidmu-Krškem; za zvaniki II. kategorije sta imenovana Jurkovič Rajmund v kurilnici Maribor in Dovč Anton v kurilnici Ljubljana gor. kol.

Curiški turnir končan

Dr. Aljehin je dosegel prvo mesto, Flohr in dr. Euwe sta mu za petami

Zmagovalec dr. Aljehin

Curih, 29. julija. V poslednjem kolu turnirja je zmagal Aljehin nad Hennebergerjem, ki je v slednji obrambi žrtvoval figuro za 3 kmete in je imel zelo dobro pozicijo, vendar je dopustil, da je Aljehin znova dobil kmeta in tako je bila partija za Hennebergerja izgubljena.

Flohr je odigral izvrstno partijo z Niemcovičem, ki pa se je zaključila vendarle z remijem, tako torej vendarle ni mogel dobiti Aljehina, bil pa mu je stalno za petami.

Dr. Bernstein je dosegel v damskem gambitu s Stahlbergom prednost, dobil je figuro in zmagal. Bogoljubov je imel za nasprotnika Gligita; dobil je na sedmi liniji prednost in je gladko zmagal.

Flohr — svetovnemu mojstru za petami

Kolesarsko prvenstvo banovine

V zelo živahni dirki sta si včeraj priborila banovinsko kolesarsko prvenstvo F. Abulnar v glavni in V. Avbelj (oba ZSK Hermes) v juniorski skupini. — Na častna mesta so se plasirali Oblak in Valant v glavni ter Močnik in Hamberger v juniorski skupini

Redke so pri nas kolesarske dirke, ki bi bile po svoji borbenosti tako živahne in bi pritegnile nase toliko publike, posebno po vaseh, koder so dirkači vozili, kakor včerajšnje banovinsko prvenstvo na progi Maribor-Ljubljana (135 km) za glavno skupino, Celje-Ljubljana (70 km) pa za juniorsko. Tudi dirkači sami, ki so se skoraj vedno pritoževali, da se za njihovo spremstvo nihče ne zanima, se za včerajšnje dirke nimajo kaj pritoževati. Bilo je spremstva več kot dovolj.

Takoj zarana so se konkurentje zbrali na startu, ki je bil kake tri kilometre pred Mariborom. Start je bil ob 7.10. Pisana skupina dvanajstih dirkačev se je takoj zakadila po zelo slabi kotanosti cesti, ki je bila vse do nekaj kilometrov pred Konjicami v takem žalostnem stanju, da si je težko predstavljati. Prva žrtve teh kotani je bil aglini Gregorič. Takoj za njim Štirn, za tem pa žilavi Gartner. Vsi ti fantje so zaostali že pred prvimi resnim vzponom. Ves čas od starta vodi Abulnar, ko mu nekako na 15 km, t. j. malo pred klanecem, prevzame vodstvo Grabec, ki se naglo oddaljuje od skupine ter pridobi kakih 200 metrov. Kaj je mislil doseči, se ne ve, ker se je kmalu spet pridružil skupini. Na klanecu (17 km) se začelja prva velika mukla. Oblak se drži Abulnarja, za katerim sta še Valant in Grabec. Rozman zaostaja, za njimi pa so še drugi. Na sledenjem klanecu se dirkači še bolj redčijo, a na tretjem, že ostrejšem, pa se Abulnarju posreči pridobiti kakih 300 metrov terena. Valant, Oblak in Grabec so mu brž za petami in se na četrtem klanecu že združijo. V takem redu jo ta četvorica maha proti Konjicam, kjer odneha Oblak, pričakuje Rozmana, da bi z njim skupaj ulela trojico. Ko pa vidi, da Rozman ni v baš cvetočem razpoloženju, zbere vse svoje moči in jo sam ubere na lov, ki je trajal precej časa, kajti vodeča trojica, vedno z Abulnarjem na čelu, vozi hud tempo. Medtem ko vodje glavne skupine švigajo skozi Celje in mimo na start čakajočih juniorjev pri 70 km, se ti poslednji postavijo v vrsto, da po desetih minutah tudi oni nastopijo borbo svoje vrste. Abulnar je proti Vranskemu še vedno na čelu. Grabec v sredi, Valant zadaj. Zdačji se za hrbtom približa Oblak, ki kar nepričakovano vprade med Valanta in Abulnarja, medtem ko v tistem hipu že nekoliko izčrpani Grabec (tudi s premočno prestavo) zaostaja. Njegovo mesto je takoj zasedel Oblak, Trojanski šest kilometrov dolgi klanec vozijo fantje z lahkoto, le zadnjo ostrino občuti Valant, ki nekoliko zaostane, a se dalje navzdol in po ravnini proti Lukovici spet približa. Malo pred vrhuncem Črnuškega klanca potegne Oblak, in si pridobi kakih 20 metrov. Misleč, da mu sledi Valant, se obrne, a vidi namesto »zarotnika« zagorelega Abulnarja, tako da odneha. Karavana se bliža Ježici. Burne aplavze vzprijorijo dirkačem številni kopalci, ki so se zbrali na obh konca savaškega mostu. Kakor da bi iz oblakov padla, sta se zakadila med trojico še dva juniorja, in sicer dva Tineta — Avbelj in Močnik. Njiju pojav je Abulnarja in Oblaka tako vzpodbudil, da sta potegnili zelo hud tempo, pri čemer je na jeziškem klančku že Valant moral nekoliko zaostati. Ker sta oba Tineta dosegla svojo željo, ujeti vodečo glavno trojico, sta odnehala

in vozila počasneje, medtem ko sta Oblak in Abulnar nadaljevala brzino. Na koncu je naneslo, da se Oblak na slabi cesti spodtakne in pade, se pa urno pobere in lovi, čeprav ga boli noga. Na cili, kjer se je zbrala številna publika, so dirkači prispeli v naslednjem redu:

Glavna skupina: 1. Abulnar ((ZSKH) 4:17.20; 2. Oblak Janko (Prim.) 4:17.22; 3. Valant Ivan ((Zarja, Jesenice) 4:17.24; 4. Gartner Franc (Ljubljana) 4:25; 5. Grabec Ivan (Prim.) 4:37.57; 6. Rozman Stefan (Zeleznica, Maribor); 7. Kemperle Anton (Maraton, Maribor); 8. Brajnik Izstopili so zaradi defektov: Pavlič Matija, Štirn Karel, Trobec, Gregorič. Juniorji: 1. Avbelj Valentin ((ZSKH) 2:19.11; 2. Močnik Val. (Sava) 2:19.12; 3. Hamberger ((ZSKH) 2:20.; 4. Arčon Josip (Primorje) 2:20 in eno petino; 5. Stefančič Ivan (Sava) 2:20 in dve petini; 6. Golob Armand (Prim.); 7. Selan Josip (Sava); 8. Praprotnik Stane (Zarja, Zg. Kasej); 9. Kosj Milan (Sava); 10. Soje Ivan (Maraton, Maribor).

Takoj po prihodu vseh dirkačev so bile v Kavčičevih prostorih ob lepih nagovorih podpredsednika podzve »Ljubljane« g. Stanka in predsednika mariborske podzve g. Markoviča razdeljene trdo priborjene nagrade.

Natečaj za glasbeni festival

Beograd, 28. julija. Združenje prijateljev umetnosti »Cvijeta Zuzorić« priredi z željo, da podpre razvoj jugoslovanske glasbene kulture, marca 1935 jugoslovanski glasbeni festival, kjer bodo prvič izvajali simfonijska dela tistih jugoslovanskih skladateljev, ki jih bo posebno razsodišče zbralo za ta festival.

Da izvede svojo idejo, razpisuje združenje prijateljev umetnosti »Cvijeta Zuzorić« natečaj za delo simfonijskega značaja, pri čemer ne predpisuje ne oblike ne ideje umetniškega ustvarjanja. Zeli samo, da bodi delo izraz sodobnih umetniških in nacionalnih teženj jugoslovanske glasbene kulture. Delo mora trajati najmanj 10, največ 50 minut.

Glede na praktično možnost izvajanja je potrebno, da instrumentalni sestav partiture ne preseže običajnih meja velikega simfonijskega orkestra. Dela je treba predložiti v orkestrski partituri čitljivo in s črnilom napisana do 1. januarja 1935. Partituro je treba označiti s šifro in priložiti zapečaten ovitek, označen z isto šifro, v njem morajo pa biti osebni podatki avtorjevi. Vsak skladatelj sme tekmovali samo z enim delom.

V razsodišču so posvetovalni člani glasbenega odseda združenja prijateljev umetnosti »Cvijeta Zuzorić« in dirigent, ki mu je poverjena izvedba programa. Nagrada dela, ki ga razsodišče izbere, znaša 1000 Din plus 1000 Din za prepis orkestrskega materiala, ki mora biti izročen združenju do 15. februarja 1935. Nagradeno delo in orkestrski material ostane skladateljeva last. Nagradjenih bo največ pet del. Skladbe naj se pošljejo priporočeno na naslov podpredsednice združenja g. Kriste Djordjevičeve, Strahinjska bana ulica br. 67, Beograd. Z razpisom tega natečaja se združenje prijateljev umetnosti »Cvijeta Zuzorić« obrača na vse jugoslovanske skladatelje in jih prosi, da se udeležijo natečaja.

Iz poštne službe

Beograd, 29. julija p. Imenovan je za šefa krajevne kontrole pri poštni direkciji v Ljubljani Jerko Oršič, doslej šef krajevne kontrole v Skoplju.

Kronika od sobote do ponedeljka

Ljubljana, 29. julija. Šentjakobska nedelja — višek poletja. Bila je pravo zrcalo letošnjega leta. Prekrasno vreme smo imeli vse do popoldneva, da so bili ljudje kar navdušeni za kopanje in za izlete. Toda v popoldanskih urah je začelo na gorenski strani zamoliti bobneti, kakor nekdanji ob italijanskih ofenzivah. Nad vso ljubljansko pokrajino je zavladovala mučna soparica, na nebu so se nakopičili oblaki in že je tudi nad Ljubljano privihralo neurje. Vžigale so se strele in je nekajkrat silovito tresčilo, vendar, kolikor zaenkrat vemo, brez hudih posledic. Viliha se je ploha in je bilo dobre pol ure, nakar se je pohljevit dežek lepo umesil. Nebo se je zjasnilo in imeli smo spet prijazen, prijetno hladen poletni večer.

V velikih časteh je bilo danes šentjakobsko žegnanje, ki so ga veselo praznovali v št. Jakobu ob Savi, nadalje na Viču, pa tudi v številnih vasi. Vseposvoda je bilo dobro poskrbljeno za izdatno posrežbo in ljubljanci so ostali zvesti starim tradicijam. Nesreča pa se zaenkrat ni primirila prav nobena in tudi na policiji so uživali blažen mir.

V Mariboru enako: po krasnem dnevu neurje

Maribor, 29. julija.

Današnja nedelja je bila brez omembe vrednih dogodkov in prireditvev. Popoldne je bil prvi poletni dan, ki je zabil mnogo Mariborčanov na zeleno Pohorje, več tisoč pa jih je pohitelo na Mariborski otok in druga obdarska kopališča, da se ohladi v valovih Drove. Popoldne pa je vreme prekrizalo vse račune izletnikov in kopalcev. Okrog 14.30 je nastala nevihta in kake pol ure je lilo kakor iz škafa. Povrh pa je še divjal hud vihar, ki je napravil tako v mestu kakor v okolici precej škodo. Otrsel je mnogo sadnega drevja, mnogo dreves je tudi izruval, po mestu pa je polomil nešteto šip na odprtih oknih. Čez pol ure se je nebo zopet zjasnilo in nastal je prav prijetno hladen poletni večer.

Knjigarnarji za svoj trg

V Ljubljani so zborovali knjigarnarji iz vse Jugoslavije

V dvorani Trgovskega doma so zborovali danes predstavniki jugoslovenskega knjigarstva. Imeli so prvi letni redni občni zbor Zveze organizacij jugoslovenskih knjigarnarjev. Organizacija je bila osnovana šele lanske leto na pobudo ljubljanskih knjigotrožcev in je že v tej kratki dobi dosegla prav lepe uspehe, čeprav je morala zaenkrat svojemu glavno delo posvetiti organizaciji.

Zborovanje je otvoril poselovodič podpredsednik, znani zagrebški knjigarnar g. Ivo Kugli. Pozdravil je delegate, ki so prišli v lepem številu iz vseh pokrajin naše države ter predlagal, da se odpošljejo pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju, ministru trgovine in industrije in ministru prosvete. V svojem nadaljnjem govoru je orisal vse težkoče, s katerimi se morajo boriti baš knjigotrožci, ki so v sedanjih časih hudo prizadeti ne samo od gospodarske, marveč tudi od duhovne krize. Knjiga je danes postala skoroda luksuz. A kljub temu niti ena druga trgovska panoga ni izpostavljena tako hudi in brezvestni konkurenci, kakor je knjigotroštvo. Ko niti enemu francoskemu pa niti italijanskemu založništvu ne pride na misel, da bi ignoriralo jugoslovenske knjigarnarje in mimo njih prodajalo svoje knjige, so nemške in avstrijske firme naravnost preplavile vso Jugoslavijo s svojimi agenti, ki zaslužijo pri tem ogromne vsote, a ne plačajo niti pare

davka, dočim naše domače knjigarnarje komaj živijo. Organizacija posveča tem pojavom vso pažnjo in beleži v pobijanju te nedopustne konkurence tudi že prav lepe uspehe. Žal pa ni še povsod prodrla načelo solidarnosti in tako se morajo tudi na notraj boriti z nesolidno konkurenco, kar krizo knjige le še povečuje.

Poročilo, ki ga je podal tajnik Zveze g. Brajer iz Beograda, navaja obširno vse dosedanje delo organizacije in v polni meri opravičuje nado, da se bodo razmere na trgu jugoslovenske knjige izboljšale v korist knjigarnarjev in občinstva. Po vsestranski debati, tekoni katere je bilo dosedanjim upravi izraženo polno priznanje in zahvala za njeno požrtvovalno delo, je bil izvoljen nov odbor. Za predsednika je skupščina soglasno izvolila uglednega ljubljanskega knjigarnarja g. Schwentnerja, ki je sprejel to častno mesto z obljubo, da bo posvetil vse svoje moči razvoju in napredku knjigarnarjev in s tem tudi naše domače knjige, zavedajoč se, da vrše knjigarnarji s tem vado kulturo delo. Po razpravi o raznih internih organizacijskih zadevah je skupščina izrazila upanje, da bo našla tudi v bodoče pri vseh državnih oblasteh in javnih ustanovah polno razumevanje in podporo. Po skupnem kosilu so se udeleženci zborovanja popoldne odpravili na Bled.

Poslovanje ljubljanske delavske zavarovalnice

Deset let razvoja za delavski blagor

V mestni poselovalnici se je popoldne vršil redni občni zbor Mestne delavske zavarovalnice, ki vodi bolniško in pokojninsko zavarovanje ljubljanskega mestnega delavstva. Lansko poslovno leto je bilo deseto, kar zavarovalnica obstoji, in tako je današnji zbor polagal obem bilanco njenega desetletnega razvoja in napredka. Za mestno občinsko upravo so bili navzoči občinska svetnica Kosem in strukelji in magistratni direktor Jančigaj, ki zastopa mestno načelstvo v vodstvu zavarovalnice.

Načelnik Blažič se je v predstavljenem poročilu spominjal predvsem ustanovitve te socialno najvažnejše ustanove mestnega delavstva, ki jo je omogočil tedanji občinski svet pod županom dr. Peričem in ki so ji z velikim razumevanjem že na roko vse pomnejše občinske uprave, zlasti odkar je župan dr. Puc. Administrativni vodja Kogovšek je nato podal podrobno poslovno poročilo, ki med drugim navaja, da se je število članstva dvignilo v zadnjem letu od 328 na 359, z 817 svojci vred pa šteje organizacija 1176 zavarovancev. V svojem prvem poslovnem letu je zavarovalnica štela komaj 99 članov, potem pa je to število od leta do leta raslo, kakor so se razvijala mestna podjetja in kakor si je zmerom več delavstva pridobivalo stalnost in s tem pravico do zavarovanja.

Najmočnejši kader med mestnim delavstvom tvorijo uslužbenec cestnega nadzorstva, elektrarne, plinarne, mestnih voženj, vodovoda in vrtinarje. Največje število članov se nahaja v IX. meznem razredu z zavarovalno mezo 48—58 Din dnevno. Za mestne zdravnice, ki redno vrše zdravniško službo za zavarovalnico, za specialiste in za parne ter žveplene kopeli v OUZD je bilo v preteklem letu izdanih 1429 nakaznic. Za zdraviljenje in popravila zob se je izdalo 32.150 Din, za zdravniške honorarje in porodno podporo na domu pa 62.070 Din. Porodov je bilo v preteklem letu 34, v bolnišnicah se je oskrbovalo 125 zavarovancev 1461 dni, v zdravilišču za pljučne bolezni na Golniku 4 zavarovanci 261 dni, v radiotermačnih kopališčih Laško in Dolenski Toplice pa 2 zavarovanci 33 dni. Skupno je članstvo izven bolnic botalovo v preteklem letu okrog 4800 dni.

Poleg tega, da je zavarovalnica kupila veliko parcelo v Srednji vasi v Poljanski dolini, kjer bodo zgradili lep, moderen počišniški dom za mestne delavce in njih rodbine, je najvažnejše pridobitev lastno kopališče v mestni hiši na Jegličevi cesti, ki ga je po zaslugi direktorja Jančigaja dala mestna občina na svoji zadnji gremilnici seji zavarovalnici v upravo. Pereče pa je

vprišanje starostnega zavarovanja. Na nedavnem širšem sestanku mestnega delavstva je bila sprejeta posebna resolucija, ki je bila dostavljena g. županu in vsem odločujočim čimteljem, na katero pa do sedaj še ni bilo odgovora. Da finančna stran starostnega zavarovanja res ni rožnata, dokazuje dejstvo, da je bilo ob koncu lanskega leta 60 rentnikov, ki jim je bilo izplačanih 99.411 Din rent, letos pa ima pravico do pokojnin 21 novih zavarovancev, ki so stari nad 65 let. Večina teh zavarovancev je pokojninsko zavarovanih že od početka zavarovalnice, torej več ko 10 let in bodo znašale rente za vsakega izmed njih vsaj po okrog 560 Din na mesec. Če bo upokojenih vseh teh 21 zavarovancev, bodo rente znašale letno 238.400 Din, medtem ko so starostni prispevki znašali lanske leto samo 167.210 dinarjev. Tu je pomnočno potrebna, bodisi da prevzame starostno zavarovanje mestna občina ali pa da se zvišajo dajatve. Razveseljivo pa je, da v staležu mestnega delavstva zadnja leta prevladujejo mlade moči z 20 do 35 leti, ki bodo dolgo plačevali svoje dajatve zavarovalnici, njihovi zahtevki pa bodo prišli v poštev šele, ko si bo starostni sklad gotovo že opomogel. — Med drugim je g. Kogovšek podal tudi poročilo o zdravstvenem stanju članov Mestne delavske zavarovalnice, ki ga je poslal mestni fizik dr. Rus. Posebno poudarja dr. Rus veliko število tuberkuloznih in revmatičnih obolenj. Z ustanovitvijo lastnega počišniškega doma bo zatiraju jetike med mestnim delavstvom mnogo pomagano. Revmatična obolenja so bila najpogostejša med člani, ki so zaposleni v kanalih in v vrtinarji in ki so morali ponovno v mokrih delovnih oblekah hoditi daleč domov. Značilno je, da so najbolj pogosto bolevali člani, ki stanujejo daleč, časih do 15 km izven Ljubljane. Med svojci delavcev je mnogo slabotnih, bledih, bolehnih otrok. Računski zaključek za leto 1933., o katerem je prav tako poročal g. Kogovšek, izkazuje v bolniškem zavarovanju 1.413.158 dinarjev, v starostnem pa 1.682.276 dinarjev prometa.

Na predlog g. Rejca, ki je poročal v

Slavje Rogaške Slatine

Ob veliki udeležbi odličnih gostov je bilo otvorjeno moderno kopališče in nato še strelišče

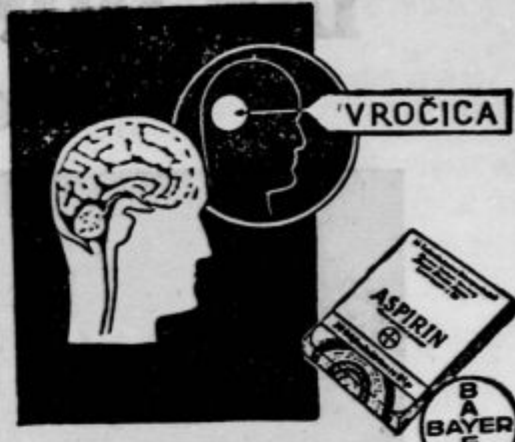
Rogaška Slatina, 29. julija.

Dve lepi svečanosti sta se vršili danes v našem najlepšem zdravilišču, v Rogaški Slatini. Kakor je že poročalo nedeljsko »Jutro«, je novo moderno kopališče, ki je bilo že res nujno potrebno, toliko dograjeno, da so ga mogli danes otvoriti. Svečanosti je prisostvovalo veliko število zdraviliških gostov in domačinov, kumovala pa je dvorana dama gospa Lozančičeva. Navzoči so bili tudi bivši minister dr. Frangeš, pomočnik ministra notranjih del g. Lukič, general Zivkovič, brat bivšega ministrskega predsednika, naš generalni konzul v Kairu g. Šumenkovič s soprogo, ravnatelj Narodne banke g. Šrepolovič, vdova generala Sturmjeviča, soproga našega generalnega konzula v Gradcu gospa Djordjevičeva, župan Rogaške Slatine g. Šentjurs s člani občinske uprave, novomeški župan in banovinski svetnik g. dr. Režek, šef-zdravnik dr. Kolter in mnogi drugi.

Po uvodnem komadu, ki ga je odigral orkester ljubljanske opere, je kanonik Alojz Mrhar (Silvin Sardenko) v lepem govoru prosil božjega blagoslova na novo kopališče ter opravil cerkvene obrede. Za njim je imel daljši govor ravnatelj zdravilišča g. inž. Ditrich, v katerem je najprej pozdravil vse navzočne in dejal med drugim, da je Rogaška Slatina že dolgo vrsto let čakala z veliko nestrpnostjo na današnji dan. Danes so se uresničile dolgoletne želje zdravilišča in njegovih gostov, ker je dograjen bazen sportnega plavalnega kopališča. Mens sana in corpore sano, to je geslo sporta, ki odmeva danes po vsem svetu. Gojitev zdravega, to je predvsem plavalnega sporta, ustvarja krepke in zdrave generacije. To smo spoznali tudi pri nas in govorje je izrazil zahvalo banki upravi za moralno in gnotno podporo pri gradnji kopališča. S tem kopališčem bo Rogaška Slatina nudila tako gostom domačinom možnost, da si okrepijo telo v kristalno čisti vodi na svežem zraku in solncu. Staro plavalno kopališče je bilo zgrajeno leta 1851, toda ne po vzorcu sodobnih kopališč, marveč na zelo neprikladnem mestu, v senci dreves, da je le redkokdaj posijal na kopališče žarek sonca. Novo kopališče bo najmo-

mezu nadzorstva, je občni zbor soglasno odobril poročila in račune, nato pa je sledilo poročilo o proračunu za leto 1934., ki predvideva za bolniško zavarovanje 344.500 Din, za starostno zavarovanje pa 579.500 Din izdatkov. Nato je načelnik Blažič poročal o nakupu zemljišča za počišniški dom, ki je tako ugodno izpadel predvsem po zaslugi magistratnega direktorja Jančigaja. V novi nadzorstveni odbor so bili izvoljeni gg: Rejc, Porenta in kot namestnik Justin in Neruda.

Pri slučajnostih se je oglasil k besedi obč. svetnik Kosem, ki je v imenu občinskega sveta in župana zagotovil zavarovalnici vso podporo za sanacijo njenega pokojninskega sklada. Posamezni zborovalci so nato opozorili še na nekatere pereče potrebe mestnega delavstva. Tako bi bilo muno, da mestna občina preskrbi svojim uslužbencom zdravim stanovanjem, kar doslej zlasti delavci izgubljajo svoje zdravje po nehygienjskih podstrešjih in kleteh. Kar je občina gradila stanovanjskih hiš, so mestni delavci prav malo deležni njihovih dobrot. Mestno načelstvo naj odredi komisijski ogled vseh delavskih stanovanj. Mnogi stari delavci so vkljub temu, da so po 5, celo do 9 let stalno v mestni službi, še zmerom brez stalnosti in zato tudi brez pokojninskega zavarovanja. V doglednem času bodo v občinskem svetu sprejemali nov službeni red in pri tej priliki se mora nujno rešiti tudi vprišanje pokojninskega zavarovanja za te delavce. Službeni red, ki je zdaj v veljavi, je v nekaterih točkah njasen in zmeden, ker se je izvirnik izgubil in tudi zapisnika občinske seje, na kateri je bil sprejet, ni več. Tako obstojata glede na nedeljski počitek in dopust dve varianti. Pragmatično nastavljeni delavci imajo vse zapovedane praznike plačane, drugi pa ne. Občinski svetnik Kosem je pojasnil, da je občinski svet že sklenil, da bodo pri dodeljevanju stanovanj v mestnih hišah poslej prihajali v prvi vrsti mestni uslužbeni v poštev, direktor Jančigaj pa je naglasil, da je treba povsod, kjer so po službenem redu nejasnosti, tolačiti sporna mesta delavstvu v korist. Prav tako so delavci z zadoščanjem sprejeli na znanje, da bo mestna kopel na Jegličevi cesti brezplačno na razpolago vsem mestnim delavcem in njihovim rodbinam. Popoldne je načelnik Blažič zaključil zbor.

ASPIRIN pomaga pri zvišani temperaturi. ASPIRIN je mala tableta z velikim učinkom.

ASPIRIN

V. a. »Jugosla. k. d., Zagreb. Oglase je reg. pod št. 12.314 od 25. VI. 1934.

ki so dale naslednje rezultate:

Stafeta 5 krat 33 m: 1. Maraton I. 1:57.6. 2. Maraton II. 1:59.2; 66 m prosto: 1. Pihler 38.2, 2. Škafar 38.5, 3. Bervar; 66 m hrbtno: 1. Šmerdu 52.2, 2. Kožuh 53.4; 33 m prosto: 1. Pihler 21.7, 2. Šavli 22; 66 m prosto: 1. Kožuh 50.2, 2. Lampert 52.4.

Nato je sledila »waterpolo tekma, v kateri je zmagoval B-moštvo Marathona nad A-moštvo v razmerju 2 : 1.

Popoldne je bilo kopališče nabito polno. Prihiti so tudi celo iz oddaljenih krajev, tako iz Maribora, Celja in Zagreba. Vse poročevalce je naprosil od 30letnega obiskovalca Rogaške Slatine g. Viljema Delleva, večletnega iz Budimpešte, da objavi tudi

hvaležnost madžarskih gostov za trud in prizadevanje, ki ga posveča vodstvo zdravilišča napredku Rogaške Slatine.

Gostje iz Madžarske, zlasti iz Budimpešte, bodo sedaj še v večjem številu posečali Rogaško Slatino, ki je enakovreden konkurent Karlovim Varom. Težkoče so le še v deviznih predpisih, ki bi se morali omesti. G. Delley, ki je pred 30 leti ozdravil od težke bolezni v Rogaški Slatini, je od takrat naprej vsako leto reden gost.

Popoldne se je vršila prav prirčna patriotska svečanost z otvoritvijo strelišča Strelske družine v Rogaški Slatini.

Strelišče leži ob cesti Rogaška Slatina—Celine na desni strani med hotelom Solnce in restavraciji Ogrizek. Graditi so ga pričeli meseca marca. Dolgo je 200 m. Otvoritvi so prisostvovali tudi delegati streljskih družen iz Šmarje pri Jelšah, Sv. Roka in Sv. Florjane. Obrede je opravil kanonik dr. Mrhar, ki je naglasil važnost strelskih družen in njihovo nacionalno vzgojno vlogo. Nato je predsednik rezervni kapitan g. Ilija Aršič obrazložil v daljšem govoru cilje strelske družine. Strelci naj pokažejo, da so res vredni, da nosijo jugoslovensko ime. Zahvalil se je banki upravi za odstop zemljišča in za podporo, nadalje ravnatelju zdravilišča inž. Ditrichu in vsem ostalim, ki so pripomogli do zgoditve ter je zaključil govor z vzklikom »Nj. Vel. kralju, ki so ga pozvali vsi prisotni. V imenu zadržanega sreskega načelnika je pozdravil goste banki tajnik g. Fran Mramor, pozivajoč strelce, naj se z ljubeznijo oklene svoje organizacije ter pridno vežbajo, da čimprej dosežejo svoj cilj ter da bodo pripravljani, ako bi jih pozval naš zvišeni vladar braniti domovino. Ravnatelj zdravilišča inž. Ditrich je čestital v imenu zdravilišča, zlasti pa predsedniku g. Aršiču, ki je delal noč in dan, dokler ni bilo strelišče urejeno. V imenu Narodne Odrbane je izrekel pozdrav tajnik zdravilišča g. Ljubša, ki je pozival strelce, naj se streljo v skupno delo za korist in čast domovine. Narodna Odrbana jih bo vsestransko podpirala pri vzgoji krepkih zanačev in globoke ljubezni do kralja in domovine. Nato je ravnatelj zdravilišča oddal prvi strel. Nato sledečega nagradnega streljanja se je udeležilo tudi mnogostevilno občinstvo iz okolice Rogaške Slatine. Pri dopoldanski in popoldanski prireditvi je marljivo sodeloval orkester ljubljanske opere pod taktirko kapelnika g. Neffita.

Današnji številki so priložene položnice za one naročnike ponedeljske izdaje »Jutra«, ki jim je naročnina že potekla. Prosimo jih, da jo obnove radi poslovnega reda takoj prve dni meseca avgusta. Kdor bi imel še zaostanek, naj blagovoli poravnati tudi tega. — Uprava »Jutra«.

Tone Brezar:

Pismo o vojni

Pozno pomladi leta osemnajstega so enoletnik Pepča Benedika odpuštili od vojakov. Slaboten je bil kakor trst, pa je se menil, da se je sam izmazal. Potem je pisal iz vaskše samote.

— In zdaj sem tu — se je glasilo dolgo pismo tovarišem h kadru. — Po obupnem opletanju, ko izgubljenec nisem vedel, kam, me je brezdomca privedla pot na zeleno Posavje, juhej! Moja polletna epistola naj vam danes pove, kako živimo v domačih krajih in kako se razvzuje naša usoda. Žalostno je. Zaradi vojne. Pa tudi veselo. Zaradi vina! Bodi zlati kaplji v čast in slavo najprvo povedano, da je lanski letnik — sedemnajšček, še dolgo bo slovelo to ime! — dozorl tako, kakor da je bil vsrkal vase železo in olje. Ljudje pijo. Se pravi: najbolj pijo ženske. Vsak mesec po prvem gredo po podporo. Debele denarje dobe in tri, štiri popivajo vse dan. O, časih tudi po dva dneva in po dve noči. Sam jih gledam v gostilni, saj sem gost pri stricu oštrju. Veselo je, kakor da se vleče dolga svatovščina, ne pa vojna. Zlasti ob dnevih, ob tistih preklethih dnevih, ko delijo podpore. Že pijane se štiri privlečejo iz trga. Zlahtno vino se v vaški gostilni preliva po mizi. Hripavo, cvileče vreščijo babe svojo zdravico:

Ena kupica zrel'ga vinčka je po mizi gor in dol prirajžala...

Za vse je ena sama čaša, vsaka mora štiti, kadar pride zdravica nanjo. Surošica Kovačica zadremlje pri belem popoldnevu in kinkne ob klop. Druge vrese in pijo naprej. Vsakogar zalivajo, ki stopi nepovabljen v gostilno. Otroci jih pridejo cukat za krila. Napojijo jih matere in naženejo domov. Z mirakom prilzejo bliže h gostilni zeleni pobje. Se pajdašijo s pijanimi babnicami in gredo z njimi proti domu. Za potokom in skozi gozd. To naše žalostno življenje se je strahovito izmislilo. Od domačih se vsemu nikdo ne čudi. Raslo je zlo od pričetka in rase dalje, navadilo so se tega, kakor se navadijo najgršega človeka v sosesčini in najhušje misli v sebi. Kdor izmed nas pa po celih letih pride v domače kraje, se časih strese in zgrozi, tako ga zazebe.

Klafraci grdi — vem, bilo bi vam všeč, če bi vam napisal tri pole samih groboj. Ne, ne. Ne morem. Če se le spomnim Anine nedelje leta štirinajstega! Prišel sem bil iz pete šole semkaj, kjer sem danes, k žlahti na obisk. Mobilizacija! Vojna! Pobič nerazsoden sem še bil, izpuščen na počišnice kakor žrebe v ogrado. Mobilizacija, vojna... Kako naj bi bil tehtal to dvoje! Pomnim: Tri ženske se sešede na klopi pred

gostilno, zijale kakor gobave in jokale, jokale. Ne maram vekanja, mrzlm vpijoče otroke, sovražim odrasle, ki se izpozbajo in zatulijo. Toda te ženske sem gledal in poslušal. Zanimiva podoba: — neke v starih zgodbah sv. pisma sem bil kdaj videl tri take žalujoče ženske... V gostilni so dediti pili za slovo. Kovač se je hrustil, kako bo na fronti podiral. Njegova pest, bahava beseda, divje oči — to je bilo drugim le v slabo tolažbo. S stricem sva postopala po dvorišču. Počasi sem in tja, od kolarnice do hleva. Tudi on se je odpravil. Štiri otroke je ostavil skrbni ženi. Komaj da si je uravnal gospodarstvo in se izrezal iz dolgov — na, vojna! »Jaz ne bom streljal,« mi je rekel, »ne na Srba, ne na katero živo dušo. Tako, pogledj, v zrak bom meril!« — Pokazal je z rokama na kvišku in povedal vse skupaj nekam otročje. In to mi je bilo ganljivo všeč. Zato sem si zapomnil.

Popoldne so šli in spremili smo jih. Sprva po cesti in čez travnike, slednjič do kolodvora. Vleklo nas je z njimi. Ko je bil vendar dan kakor iz tabernaklja: rdeč, poln solnca in vedrine in pa tiste omotične prevratnosti: Vojna, vojnaaa!

Čakali smo na pesku ob postaji. Kovčgi so ropotali, močje prepevali, ženske jokale. Vlaki so se vleklj mimo, fantje soldatje so vriskali iz njih. In potem — po dveh urah čakanja — je potčasi kakor zahrbtna žival prilezel tisti vlak, ki je odpeljal te moše in fante iz naših krajev. Nekatere žene so se v jo ku vile, kakor božjastne. Kovačica je

omedlela...

Vse to še pomnim, kakor da je bilo predčerašnjim.

Danes? — Može so na fronti, ali v zemlji, ali v špitalih. Sinovi takisto. Vse je poabrano in prebrano. Ali vse se tudi sproti pozablja. Kovačica ima srbskega ujetnika za gospodarja, ponekod drugod gospodarijo Rusi. Seveda, če pride mož na dopust, kakor da so ga prinesli vetrovi, je bridka. Pretepe ženo. Poizveduje, voha okrog. Povsod ga tolažijo z vinom in s hinavsko besedo. Naposled se vda. Za pokoro ga morajo tolažniki poslušati neznanemu vinjenega, kaj vse je strahnega preživel na fronti. Dopust mu poteče, — mož se ne vrne. Zaman ga iščejo orožniki. Pobegnil je v goro, skriva se kakor jazbec. In vse je dogovorjeno in vse lepo poskrbljeno, da ga ne zalotijo in da ne strada. Zeleni kader širi svojo republiko tudi v naše prekrasne gozdove.

Hudo gre vse narobe in slutimo konec. Nu, nekaterim morda še prav ni tako. Mesar iz trga še hodi po hribih, si prižiga vržniko in zaznamuje po hlevih zadnje repove za rekvizicijo: »Bom pa tule malo zacahnali...« Ubili ga bodo, če se hudič ne poboljša. Zakaj konec se resnično bliža, razkroj je tu. Imamo preroka v soseski, od vojakov so ga odpuštili, ker je pahnjen. Lep fant je Grbinov Pavle. Zdj nosi dolge lase in velikansko črno pentljo, kakor umetnik. Pride v gostilno najspodobnejši od vseh: »Prosim, prinesite tistega od zida, — tistega jaz ljubim!« Potem

napija in z vinom ponuja in mnogo govori o Jugoslaviji. In vseh shodih je poleg in to — pravijo — ga še bolj meša. Eh, dobro mu je!

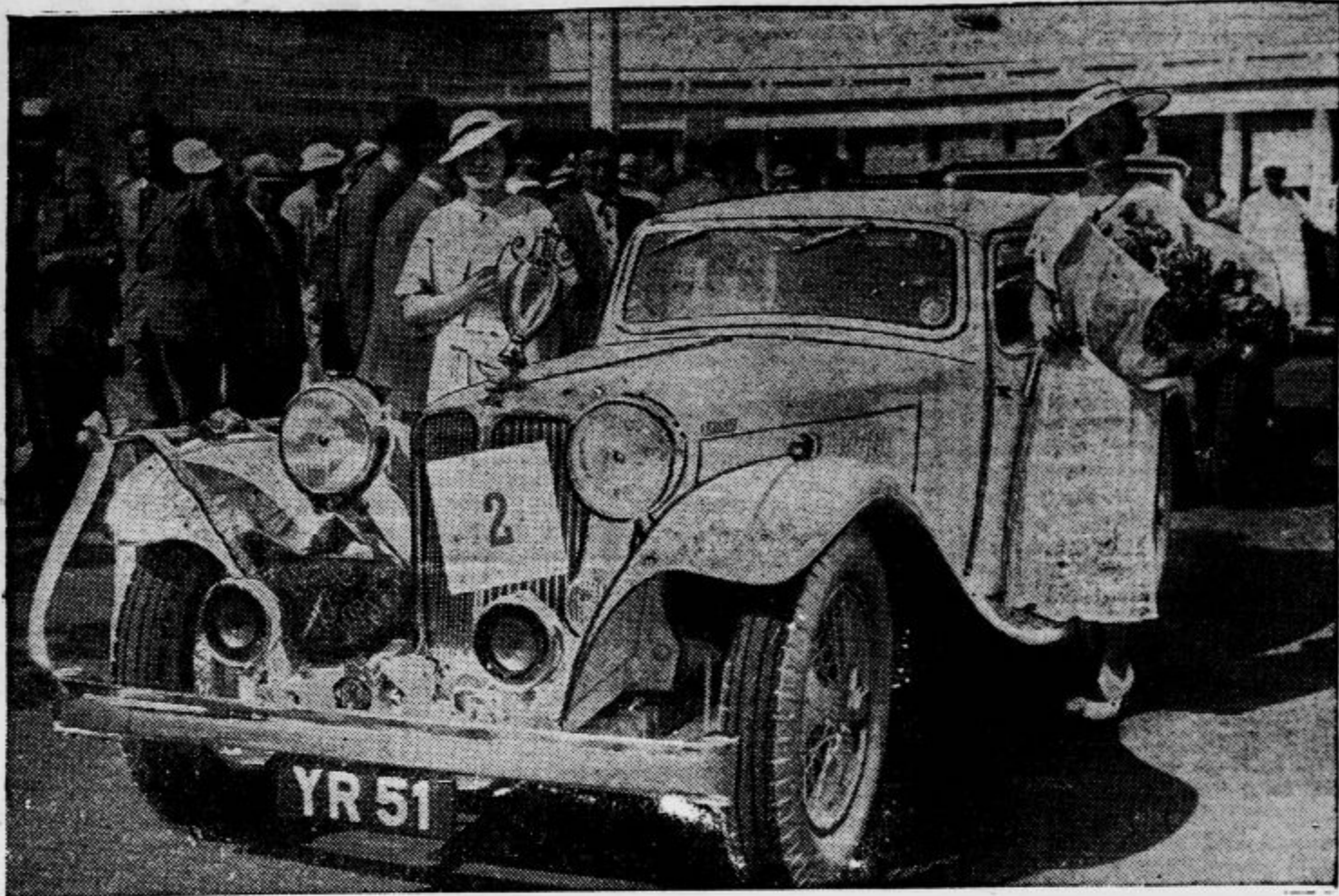
Kakor dá truhoba novo rast, tako se drami povsod med nami nezadržno hrepenenje po svobodi, po novem življenju. Kdor je kdaj čutil pravo bolečino zaradi tega, ker smo ukovani pod nemško oblast, — kogar je le kdaj zbolelo, da nam sredi tega zmešanega sveta, ob belem dnevu, v dvajsetem stoletju po smrti Križanega ponemčujemo otroke, — kdor je že kdaj samega sebe preklel, ker nam ugonaoblja cele družine in rodove z divjim žganjem in si lastijo kmetijo za kmetijo, vas za vasjo, mesto za mestom, — kdor se je le kdaj zamislil, kako propadamo in kako smo še sami med seboj razklani, — kdor je le kdaj pončil vročinen in izmučen zaradi propasti, ki nam je bila že tako blizu, jeknil kakor ranjen tiger, mora ves trepetati od slasti, ko vidi, kako nam zorijo naše najsmelejše nade, naša najvišja pričakovanja.

Hodim po manifestacijah — zdaj poleti jih je vse polno in vedno več — vozim se ob nedeljah na okrašenih vozeh, prepevam z dekleti, bratim se z duhovščino. Tudi pijem in pojem. Vem, bolje bi bilo, če bi se pripravljval za študij, če bi čital... oh, v celam: živo mi gre za kožo, da bi se trudil za tista leta, ki še pridejo, ki so že na pragu. A ne morem.

Sam grem častih na hrib za vasjo in se razgledujem po našem obsežnem zelenem kraljestvu. Kakor raznaša vetrč

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Elegantne ženske in avtomobili

V Dieppeu so imeli prošle dni avtomobilski meeting, na katerem so razpravale tudi ženske svoje eleganco

London v eni noči uničen...

Od 120 napadalnih letal je doseglo središče mesta 36, ne da bi jih bile videle obrambne eskadrole ali jih dosegle obrambne baterije

Po popoldanskem naliču se je pretekli ponedeljek v Londonu proti večeru precej zjasnilo in samo lahni oblaki so tupatam plaval po sinjem nebu. Stal sem z nekaterimi znanci v parku v bližini Britanskega muzeja in razgovarjali smo se o teoretičnem letalskem napadu na mesto, ki naj bi se izvršil to noč in nadaljeval ves naslednji dan in noč. Letalsko ministrstvo je opozorilo prebivalstvo potom oglasov v časopisih in po radiju, da se ti zračni manevri vrše v interesu obrambe mesta pred sovražnikom, torej v lastnem interesu prebivalstva, in da naj potpi, če radi ropota motorjev dve noči morda ne bo moglo spati. Dejal sem svojim znancem, da sem radi teh zračnih manevrov podaljšal svoje bivanje v Londonu za en dan, da po možnosti prisostvujem nočni bitki v zraku.

Na bližnjem stolpu je pravkar ura bila sedem s tisto nežno, melanholično melodijsko, ki je značajna za angleško zvonjenje. Tu nenadno začujemo ropot motorjev v zraku. Zapazimo tri jate jeklenih ptičev, ki se spuščajo vpravi nad nas.

— To so brezdomno obrambna letala, ki so začela vršiti svojo službo, pravi prvi Anglež.

Toda v tem trenutku se na enem letalu zablika in zakadi in nekaj začena padati na zemljo.

— To so napadalci! zakliče nekdo in že se zablika na drugem in na tretjem letalu in potem se blika in kadi vse vprek. Letala so sedaj že prav nizko, morda kakšnih pet sto metrov; tri jate so, vsaka šteje osem letal. Kretajo se z neverjetno točnostjo. Oglušujoče brnijo motorji, tako da komaj razumemo lastne besede. Z enako naglico kakor so prišla, tudi odvihrajo: dvignejo se skoraj navpično visoko v zrak in izginejo v nekaj trenutkih za lahno kopreno oblakov, ki zastira nebo na zapadu.

— To je pa res bilo imenitno! pravim ves navdušen, toda ko vidim resna lica prisotnih Angležev, se iztreznem.

— 24 bombarderjev je torej prišlo nemoteno do središča mesta, kljub temu, da je bil obrambi napad vnaprej javljen. To da misli.

Spoznal sem, kako silen vtis je napravil ta posrečeni napad na meščane. Drugo jutro sem čital v listih, da so milijoni prebivalcev opazovali ta prvi napad, da se je tem trem eskadrilam posrečilo prileteči nad središče mesta, ne da bi jih bila prej opazila vsaj ena obrambna postaja ali obrambno letalo. Zato tudi nanje nobena protiletalska baterija ni oddala niti enega strela. Onih sedem točk mesta, ki jih je bilo treba razdejati, so teoretično uničili. Prva napadena in uničena cilja sta bila letalsko ministrstvo in glavni stan armade za obrambo Londona. Nato so prišle na vrsto velike kemične tovarne in doki West India. Potem je sle-

dila Fleet Street, ulica, kjer izhajajo vsi londonski časopisi. Povsod same razvaline. Prav izreden slučaj se je pa dogodil v parlamentu, ki je ob tej uri imel sejo in pravkar razpravljao o ponovnih visokih kreditih za vojno letalstvo, ki jih je zahtevala vlada, za povečanje britanske letalske flotile za 492 avijonov v teku naslednjih petih let. Lord Ponsby je v lordski zbornici prav takrat govoril zoper te kredite in rotli svoje tovariše, naj ne naložijo denarja tako težkih novih izdatkov. Spoštovane lorde, ki so ga z angleško hladnokrvnostjo poslušali, kako napada vlado, je nenadno zdrnil iz njih miru silen truš motorjev. Drug za drugim so hifeli iz zbornice dvorane ven na teraso in gledali letala, ki so jih obsipala z »bombami«, tako da je lord Ponsby nekaj trenutkov govoril celo praznim klopem.

Avijoni so po »uničenju« lordske zbornice odbrzeli, ne da bi jih kdo napadel, in so rečno ušli, lord pa so se vrnili v svojo zbornico in pri glasovanju oddali vsi razen devetih svoj glas za povečanje vojnega letalstva.

Ko se je znočilo, so se zasvetili na nebu žarometi, ki so počasi tipali okoli, se časih zadevali v oblake in na njih tvorili svetle kroge. Toda letal najprej ni bilo videti. Nekje iz daljave se je čulo pokanje topov, obrambna artiljerija je stopila v akcijo, vsekakor je »sovražnik« poskušal nov napad. V svitu žarometov smo za hip opazili tri velike avijone, toda to so morali biti »prijatelji«, kajti pustili so jih pri miru. Ko so pa ti izginiti, so se naenkrat začele strojnice v bližini, z desne in leve, potem pa grmenje motorjev iz višine. Reflektorji so vsi svetili v eno smer, toda mi nismo ničesar videli: od Temze sem je bila priplavala prav lahna megla, ki se je kot koprena vlegla nad mesto in zadrževala luč žarometov, da niso mogli svetiti v daljavo. Bliskanje žarometov, regljanje strojníc, grmenje topov, žvižganje tovarniških siren: bil je vpravi satanski ples.

Toda moja ura je bila prišla, moral sem na vlak. Z vrha enonadstropnega avtobusa sem opazoval velikansko množico, ki je valovala po cestah in radovedno gledala v zračne višave. To noč je le malo Londončanov šlo spat. Tudi pogled s vlaka na delovanje žarometov je bil prav lep. Še dvajset kilometrov izven Londona smo v svitu skoraj polne lune opazili dva ogromna avijona, ki sta čisto nizko letela čez progno, ne več kot 50 metrov visoko. Prav jasno smo videli, da je vsakemu pritrjen pod trupom velik torped.

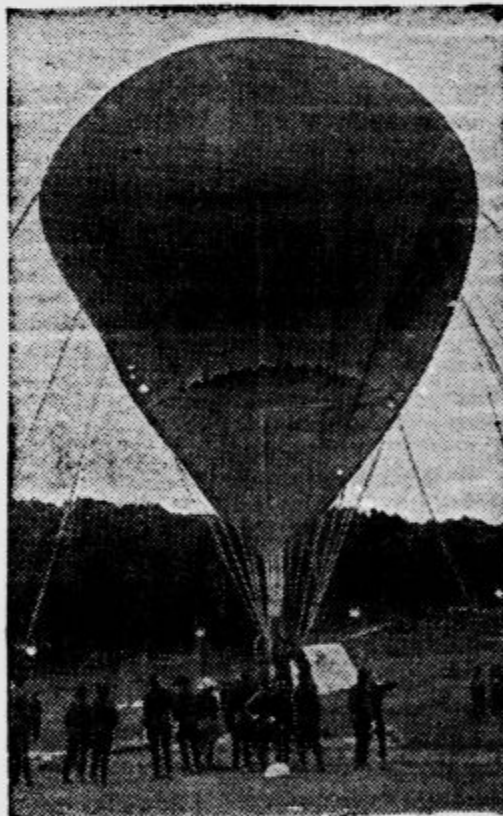
Ko sem pa naslednji večer v Parizu kupil londonske časopise, sem spoznal, kako porazen vtis so napravili ti letalski manevri na prebivalstvo, predvsem na ženske. Saj so listi povedali ljudem, da se je kljub

točno izvedeni obrambi napad »sovražnik« kove na mesto popolnoma posrečil, in da bi bilo mesto popolnoma razrušeno, če bi bilo šlo zares. Saj je od 120 avijonov bombarderjev doseglo 36 svoje določene cilje in odvrlo nanje vse svoje torpede in eksplozivne bombe.

Londonu je bila potrebna manifestacija te vrste, da pokaže prebivalstvu nevarnost, ki ga ogroža iz zraka v vojni. In gotovo so ti zračni manevri dosegli tudi v tem osiru svoj cilj. Zeleti je samo, da se tudi mi vsi iz tega nečesa naučimo in posvečamo obrambi proti zračnim napadom potrebno pozornost. To velja pač v interesu prebivalstva in domovine za slehernega izmed nas.

Dr. Pavel Brežnik

Pred ameriškim stratosfernim poletom

Tudi v Ameriki pripravljajo nov vzlet v stratosfero, in sicer se bosta dvignila oficirja Kepner in Stevens. Slika kaže balon, s katerim proutčavajo zračne razmere nad vzletiščem v Južni Dakoti

Kdor hoče svež in zdrav ostati, naj popije en do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravnega »Franz Josefov« grenčice. Zdravniška poročila iz bolnišnice svedočijo, da radi pijejo »Franz Josefov« vodo zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in žolču, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odjaja. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

za seboj bogato življenjsko skušnjo, je marsikaj vedela in znala. Ko je zagledala kočijo na tako nenavadnem kraju, se je radovedna ustavila in jo jela ogledovati.

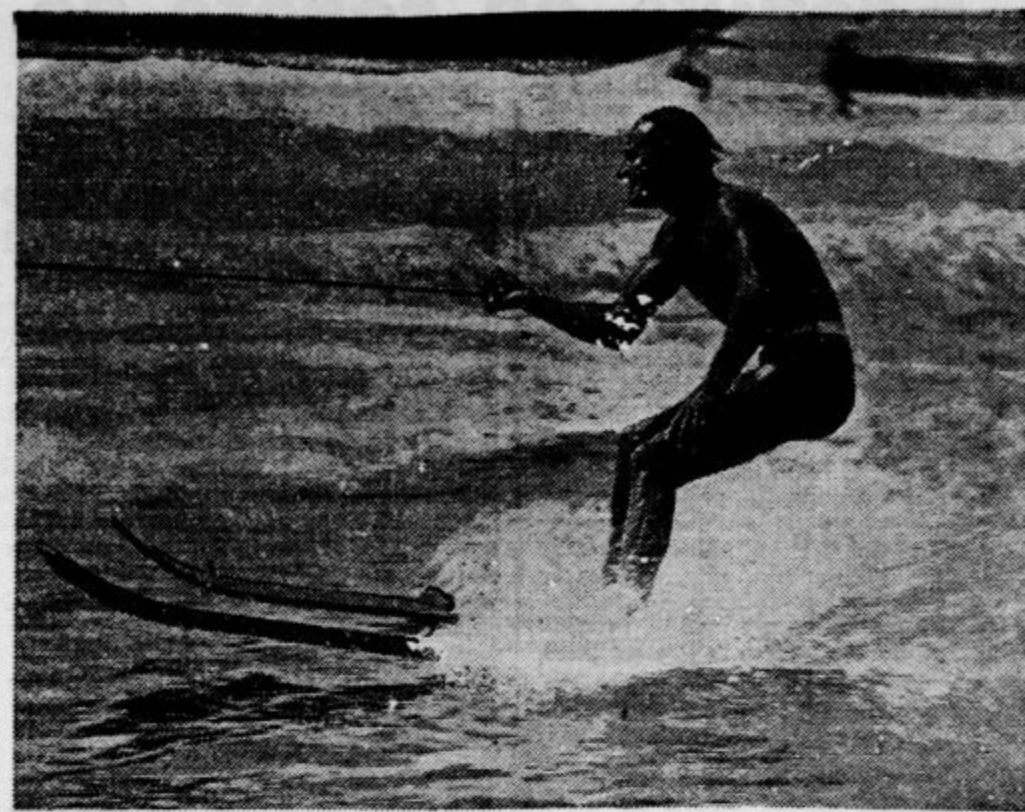
»To pomeni srečo,« je rekla sama pri sebi. »Bržkone je ta človek tukajle kaj mlad princ, ki je pobegnil z doma in išče pustolovščino po svetu. Ej, prav! Saj je tudi neka lepa princeza tukaj v hosti — ona, ki nabira gobe in misli zraven na ženitev... Privedem jo semkaj in prebudim princa. Vozila se bosta malo po gozdu, no, in nemara se bosta še zaljubila in poročila... To bi bil res srečen dogodek.« Zdal se je starka domislila, da bi šla s kočijo po princezo, ki je precej daleč odondod nabirala gobe. Uprla je oči v kočijo.

Ker je bila iz kmetijske hiše, je bila seveda vajena voz in konj. Zapregla je konja pred kočijo in mu pojasnila, za kaj gre. Konju je bila zadeva seveda hipoma jasna in pogodu, pa sta s starko tiho zdrdrala po gozdnem mahu in se izgubila od spečega princa.

Saj veš, Lisko, po princezo hitiva,« je iznova zašepetala Tinka konju na uho in ta jo je ubral kar so mu dale noge.

Mlada gobarica je bila medtem ravno navrhala košaro z gobami. »Pet minut odmora, potem pa pride na vrsto druga

Nov sport

Na francoski Rivieri pridno trenirajo »vodni smučarje«

Rooseveltova mati

nad 80letna ga James Roosevelt voja, ki je na svojem evropskem potovanju dospela tudi v Pariz

Iz akvaristove torbe

Poletje pripeka in vsakdo, ki količikaj utegne, si poišče prostorček ob kakem čistem potoku v senci jelš in vrb. Ljubljanci smo v tem pogledu dokaj srečni, ker imamo takih potokov dovolj na razpolago, in to v neposredni bližini Ljubljane. Na primer: Mali graben služi za prijetno osveževanje telesa v vročih poletnih dnevih. Vlak kosček tega potoka je idila zase. Tu si je voda, zadržana od štora in korenin, izkopala globoko kotanjko ali »kotloč«, na nasprotni strani je nanesla sploščen gramoz, nanj pa naplavila obilo mivke, ki so sonce ogreva in na kateri se kopalcu sončijo. Tam zopet je kosček, ki je podočen divjini. Obal je strma, polna razpok, drevesa, ki so izgubila polovico svoje podlage, vise čez potok, ali pa tvorijo mične, zelene mostičke preko vode. Ves potok spremlja drevje in grmičevje, kjer čakajo krvočolne živalce, kakor so komarji in brečnji, na svoje žrtve. V koritu pa je prajano mumijsko potok in pisanim dnem, bister, da vidiš vsak kamenček.

V potoku samem je nešteto, rekel bi, krotkih ribic, ki so navajene kopalcev. Zlasti so zastopane zelenkaste pisanke s temno progno ob bokih, gibke zelenke, pohre, polzake in rjavkasti kleni. Zares, pravcati idila, zlasti za akvarista, ki utegne opazovati in občudovati svoje ljubljene na prostem. Na mirnejših in globljih mestih vidimo tuimam kako postrv ali pa lipana, v plitvinah, kjer doseže voda kakih 30 stopinj, je pa zarod, ki preži na prebavljive drobce, ki jih prinaša voda s seboj.

Ko korakaš poletnega popoldne ob obali ali pa po cesti dveh cesarjev, se ti nudijo dokaj prijetni, h kopanju vabici prizori. Na sveži, zeleni travi vidiš nič koliko kopalcev v pisanih kopalnih oblekah. Pri vodi pa zagledamo otroke, ki z njim

lastnim zanimanjem opazujejo ribice. Hitro je napravljena okrogla vdolbina v pesku, ki jo veže ozek kanal s potokom. Kmalu pridejo ribice v past, nakar se s pestjo peska kanal zapre. Žal ne znajo otroci ravhati z ribicami, zato jim doma poginejo, kar je treba preprečiti s primernim poukom.

Kdor opazuje prirodo skozi vse leto, bo lahko ugotovil čas poleta raznovrstnih mladotenic, modrovnice in drugih žuželk. Večina ličink mladotenic je v tulcih, ki si jih napravijo z raznim gradivom, kakor na primer s kosčki site in drugih rastlin, s peskom, mivko, z majhnimi polži in z drugim. Ko vzlete mladotenic, so podobne majhnim metuljčkom. Nič koliko vrst jih je. Enodnevnice razlikujemo prav lahko od mladotenic, ker imajo prve na zadku nitkaste repčke. Zelo zanimiva ličinka je mladotnica, ki vzleti pomladi do junja meseca in ki je dokaj napadalna.

Ko akvariram pomladi v bajeju pri Sinji gorici, imam čisto posla z njo. Brez nadanja je se loti kože in ščipa kakor besna. Majhna je ter tiči v peščenem tlu. Zadržaj, ko sem bil pri gospodu Lichtenbergu na Kamnu, je nanesel razgovor tudi na omenjeno ličinko. Zvedel sem, da je ta vrsta mrežna zelo nevarna. Če peti ribič mreže dalje časa (1—2 dni) v vodi, mu razjede ličinke mladotenic, ki jih imenujejo snoge, vso mrežo in ribič izveže iz vode samo vrvi, ki tvorijo ogrode mreže. Zatem sem zvedel tudi za nahajališče činkelj. To je majhen potok med bevkim gričkom in Kaminom, ki je svojočasno tvoril odtok obsežnega, plitkega, sedaj usahlega bajeja. Potok se ne dade očistiti in izmetati precej činkelj. Večje ribice so vrgle seve nazaj. Žal je pa nemogoče preprečiti, da ne bi ostale poedine ribe v blatu. Dno dotičnega jarka je pokrito s črno, barsko zemljo. Potok je navidezno plitek, ko pa stopiš na dno, se pogrezneš do pasu in še globlje v barsko blato. V takih jarkih je zelo težko loviti majhne činklje, primerne za akvarij, ker se zarijejo tako globoko, da so nedosegljive.

Zadnjič sem sem dobil v akvarij nekaj ostrizev svetlikavcev, ki so bili vlovljeni pri Beogradu. Kakor vsi drugi ameriški ostrizi, imajo seve tudi oni obe hrbtni plavuti zaraščeni v eno. Samo en ostriz ima ločeni. Ker mi verjetno (vendar tudi ni izključeno), da se je križal z domačimi ostrizi, je brzokone vzrok pojave bolezen po kakih zajedalki, ki je ločila plavuti, ali pa mehaničen vpliv. Zvedel sem od onih, ki so si lanske leto omislili svetlikavce iz beogradskega voda v svoje akvarije, da so silno prikupljive in krotke ribice. Sam sem vzgojil tudi dva taka ostriza. Opazil sem, da imata silen tek in da sta nevoščljiva, sicer se pa z ostalimi ribicami prav dobro razumeta. Beogradske svetlikavce priporočam vsakomur, ker so zelo lepi in trdni.

Na razpolago imam nekaj ploščicav in jih oddam akvaristom, seve brezplačno.

O. S.

Pozoren mož

— Moja žena je včeraj ves dan tar-nala, da jo boli želodec.

— In kaj si ukrenil proti temu?

— Zamašil sem si ušesa z vato.

Pri vojaki

Narednik vpraša novince: — Ali veš, zakaj ima vojak glavo?

— Zato, da misli z njo, gospod narednik.

— Nemnost! Glavo ima za to, da mu ovratnik ne zleze nad bluzo.

tisti puh cvetočega regrata in drugo smetljad, tako bo čas odpihnil, kar se revnega in hudobnega potika po slovenski zemlji. Zemlja pa ostane mirna in plodna za svoje otroke, za svoje gospodarje. Zdal šele zorim na njej, zdaj jo šele spoznavam: domovino.

In ko grem ob večerni zarji s hriba v dolino, srečujem spotom zasrbljene ženske, tiste najskrbnejše in najbolj pozabljen, rovtarske, s pogorja. Iz štacune se vračajo, iz mlina. Malo kaj so dobile in dolga in strma je njihova pot v večer. Zaupajo vame in me vprašujejo:

— Gospod, prijatelj, — kaj bo? Ali bo res Jugoslavija?

— Bo!

Potem se spogledajo in rekoč:

— Dobro je.

Bo! — pravim tudi vam, prijatelji pri kadru.

Čujem, kako mi odgovarjate složni v smehu, ko sami vse bolj veste: »Dobro je!«

Lepo, lepo vas pozdravljam...

Tako je pisal Pepče Benedik. Vojna je še mrtva segla po njem, tudi po njem. Tri leta pozneje, na univerzi, je ugasnil za sušico. Ne vem, kje je zapuščen njegov grob. O, naj bo to pismo za spomin nanj in na vsa naša pred 20 leti.

E. Gibbs:

Dogodek v gozdu

Jernej je pogledal na svoje rumene čevlje: svetili so se ko zlato. Nato je dvakrat počil z bičem. Kakor pa je kazalo, se ni hotel ono popoldne nihče voziti z njegovo kočijo, zato je rekel sam pri sebi: »Saj imam itak nekaj kovačev v žepu, zakaj si ne bi privoščila s konjem malo oddiha? Potegnili bom kočijo v bližnji gozd, konj se bo pasel v zeleni travi, jaz bom pa sédel v senci in zadrževal, pa bo obema prav. Kaj meniš, Lisko?«

Lisko je pametno nagmil glavo po strani in napel ušesa: ni še dobro razumel človeškega govora, četudi je bil zelo dovzeten zani.

»Terentete!« je vzkljnil Jernej. »Moj Lisko je res najpametnejši konj na svetu, vselej ve dobro, kaj nama je storiti.«

Skočil je na kozla in pognal polagoma proti jelkovemu gozdu za mestom. Tam je izpregel konja na tihi zeleni jasi, da je pohajal po mili volji okoli in se pasel, sam pa se je zleknil v senci in zaspal. To je pomembno za našo povest, kajti ta se ne bi bila pripetila, če ne bi bil kočijaž zaspal.

Čez nekaj trenutkov je prikrevsala po gozdni stezi stara sključena ženica, ki so jo imenovali Tinko. Ker je imela

ga princa, vendar pa se ji zdelo, da ta princ ni čisto tak, kakršne je čisto videla na slikah. Nazadnje se je le opogumila in izpregovorila:

»Oprostite, vaša visokost, ampak —

»Jaz nisem nikakršna visokost,« jo je zavrnil strogo Jernej, ampak tukajšnji mestni kočijaž.

»Oh, kako me veseli to,« je odvrnila Nada z olajšanjem, »kajti tudi jaz nisem nobena princesa, ampak le navadna ubožna gobarica Nada. Toda svetujte mi, prijatelj, kaj mi je storiti? Daleč na drugem koncu gozda sem pustila svoje košare in gobe. Bojim se, da mi jih kdo ne pokrade.« Sedla je na tla in se začela jokati.

Oba, Jernej in Lisko sta osupnila pri teh besedah. Lisko pa se je preji zavedel, pristopil k jokajočemu dekletu in se dotaknil s svojim mehkim smrkrom njene roke. Na ta način konji poljubljajo. Jernej pa je izpregovoril: »Stopite v kočijo, popekleva se tja in jih poiščeva.«

Našla sta gobe na mestu, na katerem jih je bila Nada pustila, jih naložila na voz in se odpeljala nazaj. V zahajajočem solncu sta bila videti v zlatem in škrlatnem žaru pravi princ in princeza in uresničilo se je, kakor si je bila izmislila v svojem izkušenem srcu vedežna stara Tinka.

Prevel G. K.

TEDEN DNI FILMA

Pisatelji in slikarji o filmu

Črniški nemški dnevnik je prejšnjo nedeljo objavil odgovor na vprašanje, ki ga je bil stavljal nekaterim uglednim pisateljem in slikarjem: »Kaj sodite o filmu, kateri je najboljši?« Stavlja je to vprašanje ne morda zato, da bi diskusija uglednih umetnikov vplivala na bodočo proizvodnjo, saj vendar vemo, da imajo filmski producenti čisto svoje mušice v glavi. Ne, marveč je vprašal zato, da bi se kolikor toliko razčistilo umetniško pojmovanje filma.

Brigita Helm je zaenkrat najboljše zaposlena nemška filmska igralka. Nič čudnega, saj je prava predstavnica nemške rase. Krepka blondinka, navidezno hladnokrvna sportna dama, a vendar le čustvena in pikantna. Naša slika jo kaže v novem filmu »Zlatoc« (Ufa)

Truda Marlen in Pavel Hörbiger v nastajajočem filmu »Igra z ognjem«.

Renata Müllerjeva stopa zopet v ospredje, in sicer po posebno ugajala v filmu »Valčeva vojna«, ki predstavlja glasbeni Dunaj v zgodnji bidemajerski dobi, ko je bil zares daleko bolj »gemüthlich« kakor v zadnjih časih

Na vprašanje so odgovorili nekateri res ugledni možje, pa tudi dame iz umetniškega sveta, nemškega kakor francoskega. In ko že star pregovor pravi, da je toliko misli, kolikor glav, so seveda tudi ti odgovori čisto različni po sodbi in stilu.

Predvsem bo zanimalo tudi našo javnost, kako o filmu sodi Nobelov nagajenec, Tomaž Mann. Pravi: »Na proizvodnjo filma sem se le stežka privajal in sem sprva zapuščal kino vedno z osladnim okusom v ustih. Kakor pa se je film tehnično in umetniško izpopolnil, so me začeli osvajati njegovi čari in zdaj rad hodim k predstavam, zlasti še na potovanju, v tujih mestih. Vse, kakor so mi ostali v spominu še nekateri izvršni traki iz dobe nemškega filma. Mislim na nekatere Janningsove stvaritve, na Dreherjev francoski film o »Devici Orleanski«, na Chaplinov »Lov za zlatom« in na krasni ruski film »Matki« po romanu Maksima Gorkoga. Pozneje sem silno užival ob ljubimem, domačnostnem francoskem filmu »Pod pariškimi krovci«. Kar pa sem zadnjič čisto videl najlepšega, je nemški film »Abel z orglicami«. To so sijajne, sveže prirodne slike, to so razveseljivo mladi ljudje. Nemožnost in veselje do življenja in še nekoliko sentimentalnosti radi pogoltno. Ta film sem nedavno videl v Bernu. In ko sem drugi večer o tem pripovedoval prijateljem, pa so hoteli film videti, sem še kar enkrat šel z njimi v kino.«

Strog sodnik o filmu je Knut Ham-sun, ki je odgovoril: »Iz naslednjih dveh razlogov ne hodim v kino: Sem tako gluha, da ne razločujem, kaj govorijo na platnu, obenem pa tudi ne utegnem prebrati v kratkih trenutkih tisto, kar je na filmih napisano.«

Joachim Ringelnatz pravi: »Moj najljubši film je in ostane Chaplinov »Lov za zlatom«. Nosil me je od pričetka do konca kakor v sanjavi omotici preko velikih in malih valov. Naj bodo domisleki v njem še tako bujni po domišljiji, smešni in živ-

ljenjski, — odlični okus, s katerim je bil ustvarjen in kakor se je tu igralo, me je še posebno ganilo. Vse se me je dojmilo tako, kakor pri Shakespeareju. To je delo, ki je bilo očitno ustvarjeno brez režije. To se pravi, da je zanj bilo treba mnogo, mnogo truda in dela in eksaktnih priprav. Samo da se ni v filmu nič tega opazilo. Kar je vedno dobro znamenje. Ako bi naše človeško življenje kakor pri mrčesu trajalo samo dve uri, potem bi jih ne bil mogel bolje prebiti, ne bil bi mogel človeške usode bolje dojeti, kakor pri »Lovu za zlatom«.

In je še cela vrsta drugih, ki izjavljajo, da je bil doslej »Lov za zlatom« največja filmska umetnina. Sploh, Chaplin!... Karl Scheffer se dostavlja: »Posebno pozornost zaslužijo tudi filmi, ki jih ustvarjajo risarske roke. Najboljše pustolovščine te vrste so one z miško Mickey. Tu si lahko predstavljamo, kaj bi pri filmu mogli ustvariti. Th. Th. Heine, Viljem Busch ali celo Daumier. Svojevrsni slog filma sta doslej najboljše pojmlila Chaplin in oni mož, ki riše miško Mickey.«

Slavna slikarica Käthe Kollwitz je odgovorila: »Ne morem točno povedati, kateri film je meni všeč. Že nekaj let imam tako izvrstne filme, da se nikdo ne dolgočasim. »Potemkin«, »Pot v življenje«, »Pod pariškimi krovci«, »Matki«, »Henrik VIII.«, »Lov za zlatom«, življenje rastlin! — katerega naj izberem, ne vem. Vsi ti filmi so dobri in kakovost je vedno odlična.«

Kratko je odrezala Selma Lagerlöf: »Najboljši film, ki sem ga doslej videla, je »Voznik smrti«. Predstavlja vsebino moje povesti na izvrsten način.«

In zdaj še odgovor črnogleda. John Knittel je odgovoril: »Za božjo voljo, kakšno vprašanje. Film, ki mi je najbolj všeč in zakaj? Trikrat v letu grem v kino in vselej pridem iz njega kakor polit cucek. Miška Mickey mi pleza po hlačah navzgor, kakšna Marlena ali Greta me še vedno ob-jema s svojimi suhimi rokami okrog vratu, nad menoj grmljo ameriška letala, fanfare MGM donijo v mojih ušesih. In potem še to Vaše strogo resno, meterski stot težko vprašanje!... Najboljša filmska igralka, ki sem jo doslej videl, je bila opica v filmu »Chang«. Ker namreč o vsem kiču ni imela pojma.«

Dekle z neba

Tako se bo pri nas imenoval znameniti novi film, katerega izvršni naslov v nemščini je »Abel z orglicami« po istoimenem romanu Manfreda Hausmanna. Film že teče po raznih velikih mestih Evrope in povsod žanje velik uspeh. Priznavajo mu prave umetnostne vrline, s čemer pa ni rečeno, da bi bil film — dolgočasen. Nasprotno. Vprava film, režijsko in tehnično na višku nemške proizvodnje, je tudi vsebinsko senzacionalen, poln mladostnega poleta. Prav nič ne bo škodovalo, nasprotno, film boste še tem lepše uživali, če vam kratko navedemo vsebino.

Peter je dobrega srca in se srčno veseli, da so se starši odpeljali na oddih v Engedin. Zdjaci sam izkoristi priliko za izlet k prijatelju Jumbu in takoj se oddiha za odpravo na morje z lastno jadrnico, imenovano »Morski volke«. Peter je kapitan, Jumbo pa kuhar. Njuna zaloga je prav zadovoljiva. Založila sta se s slanino, klobasami, kompotom in še mnogimi drugimi priglasitvami. Na obali Spiekerroga je polno kopalcev. Trdnjavnica stoji ob trdnjavi in zlasti lepa Korina je ponosna na svojo. Hurry, mlad Američan, v diru podre njeno trdnjavo. Srdita poleti Korina za njim in ga dohiti, plavajoč daleč zunaj na odprtem morju. Tako se seznanita in Hurry jo povabi k tekam balonov, napovedanim za naslednji dan. Korina vesela pristane in naslednji dan se dvigneta v zrak z letalom Ehlersom.

Polet nad oblaki je prekrasen, zemlja je videti kakor majhna krogla, okrog njih samih pa je neizmerno tišina. Ali — nenkrat nastane burja, veter žene balon daleč nad morje. Globoko spodaj na gladini uzro majhno jadrnico. Hurry kliče na pomoč, nato vrže Korino iz gondole v morje in ona se srečno reši na jadrnico, a Ehlersa in Hurryja nese balon v noč. Jumbo in Peter sta prepričana, da je balon izgubljen. Seveda pa o tem niti besedice ne omenita Korini. Dekle je obupano, ker jo je bil Hurry vrzel iz košare, kajti ljubi ga in hotela je ostati z njim na življenje in smrt.

V jadrnici se vse družba skuša razvedriti in posluša muzikanta Abila, ki krasno igra na orglice. Občudujejo ga kot umetnika in virtuoz. Seveda ni treba mnogo in že se Abel zaljubi v lepo Korino. Toda takoj se mora prepričati, da lepota sanjari samo o Hurryju in da vsa nestrpna čaka, da dospo naslednji dan v Bremerhaven, kjer bo izvedela kaj in kako je s Hurryjem. Res, naslednji dan zajadra mala jadrnica v pristanišče Bremerhaven. Vsa sanjava in hrepenč se Korina razgleduje med množico in zdajci se njen obraz razvedri: uzrila je Hurryja. Ljubezen je sklenjena in zapečatena. Abel se umakne v kajuto in svojim orglicam toži bolest. Peter in Jumbo pa sta vesela, da so spet sami. Povabita Abila na izlet v Hamburg, Abel pristane in — komedija je končana.

Žena v sodobnem svetu

O nacionalni vzgoji žene

Problem nacionalne vzgoje žene sega globlje v življenje nacionalne države, kakor si to zamisljamo. Kakor hitro postane žena mati, tedaj začne nezavestno veliko vlogo vzgojiteljice svojega otroka, ki je po obenem bodoči državljan, to je graditelj ali pa rušilec države. Prva je materna vzgoja, ki pusti največjo sled v otrokovi duši. Ona mu poleg prirojenih nagnjenj da tudi prve osnove morale in naziranj o vsem, kar otroka obdaja, zanimala, veseli. Že v najzgodnejši mladosti polaga mati temelj njegovega značaja in večkrat tudi njegovega svetovnega naziranja. Kar mati ljubi, ljubi tudi otrok; kar ona sovraži, sovraži tudi dete.

Samo s tega vidika je vzgoja žene kot bodoče matere silne važnosti. Če mati ne čuti prave ljubezni do domovine, je otrok vse življenje ne bo občutil kot neko skrivnostno notranjo potrebo. Občutiti domovino kot sestavni del vsega emocionalnega in racionalnega življenja je ono, kar bi imenovali — pristna nacionalna duša, ki se hrani edino z onimi ideali, ki so v koristen napredek države, ki je istovetna z domovino. Biti pravi nacionalist se pravi intimno doživeti dobrobit države kot svojega življenja. Vsak trenutek mora biti posvečen veliki misli — vse za domovino —, a delo mora biti vedno in povsod prežeto s to mislijo. Zgodovina nas uči, kaj so storili vredni sinovi za svojo domovino, zlasti se je ponavljal pri južnem delu naših bratov več stoletij primer majke Jugoviceve. Zakaj? Ker je bila žena-mati tudi duševno zvezana z usodo domovine in naroda. Pri njej ni bilo problema nacionalne vzgoje, ker so ji dogodki kazali pravo pot k pravilnemu pojmovanju nacije in državne samostojnosti. Tedanja majka je bila aktiven činitelj v stvarjanju nove svobode, — in ona je bila z mislijo osvoboditve tako prežeta, da je darovala junakom na žrtvenik domovine svoje najdražje: svoje sinove.

Danes stojimo pred drugimi problemi. Svobodni smo in kratkovidni. Žena kot osebnost izgublja polagoma vsako veljavo, četudi stoji na isti stopnji izobrazbe kakor mož. Potomka iste žene — junakinje, ki je nosila breme in nado tisolet v duši, je danes ponizana na modno lutko. Kaj bo vsadila taka mati otroku v dušo? Mesto ljubezni do domovine — sport; mesto nacionalne zgodovine in nacionalne pesmi — modni žurnal; mesto državljanske etike — izdajalstvo; mesto svetih idealov za domovino — denar! Tako bo vzgajala neprosvečena žena. A intelektualka? Sadila bo sovraštvo do države, ki prezira ženo in njeno delo. Kam pelje taka vzgoja, ni po-

trebno razpravljati. Neprosvečena žena vzgaja ali pasivne nacionalne elemente ali pa avanturiste; zaničevana intelektualka pa revolucionarje. To bo problem v najbližji bodočnosti, če ne bomo pravočasno izpremenili poniževalnega stanja žene.

Zakaj je žena manj vredna kot mož? Zakaj nima žena iste pravice do samostojnega življenja in javnega udeleževanja? Menda nismo več v srednjem veku, ko so sežigali čarovnice in velike ume? In zakaj so jih sežigali? Iz strahu pred njihovo nadmočjo. In današnje zapostavljanje žene izvira iz strahu, ki ga diktira nagon samoodržanja in nagon samovlasti moža. In ko mož meče ženo na vsakem koraku polena pred noge, se žena instinktivno odtujače od svoje nacije in države in išče pomoč in uteho v raznih internacionalnih feminističnih organizacijah.

To so težke obtožbe proti samosilstvu ali prioriteti moža — ker pa pri tem trpi interes države,

je treba končno doumeti, da je treba računati ženo kot enakopravnega člana državne zajednice, t. j. za isto delo — isto nagrado, za iste državne cilje isto vzgojo.

In kakšna naj bo ženska vzgoja in izobrazba? V celoti mora obsegati isto količino znanja kakor za povprečno moške državljane. Poleg tega se pa mora zlasti poglobiti njeno nacionalno čustvo. Zavedati se mora, da je kot mati prva odgovorna za otrokovo ljubezen in poštvalnost do domovine. Tako bi bilo potrebno vpeljati po vseh ženskih šolah poseben predmet, »Žena in nacija«, ki bi ji odprl pogled na njene dolžnosti in ji vrnil izgubljeno zavest o ženinem dostojanstvu v narodu in državi. Od vseh do zdaj postojalnih oblik šole je učiteljska šola najprimernejša za pravo nacionalno vzgojo žene. Ker je učni program znan, ga ne bom posebej analiziral, omenim naj pa, da nudi on največ praktičnega bodočim materi za vzgojo otroka. (Seveda je pa tudi tu potrebna temeljnih korektur, o katerih bomo še govorili.) Pa tudi za poklicni pripravi ne le učiteljice med štirimi stenami, temveč prosvetiteljico kmetijskih in delavskih žen. V poklicu lahko vpliva na dekleta in žene, da vzljubijo domovino in narod in jim vcepijo ponos, da so tudi one odločujoče pri izoblikovanju države, ker one dajo državi in narodu svoje sinove in hčere.

Po vseh srednjih in visokih šolah bi moral biti uveden omenjeni predmet in na univerzi bi morala postojati celo stolica za proučevanje problema nacionalne vzgoje žene. Vsaka ženska kandidatka, in naj

bi študirala katerokoli vedo, bi morala pred diplomskim izpitom položiti izpit iz tega predmeta.

Za podeželsko žensko mladino in ono, ki se posveti kakim obrti ali pa ostane doma — bi pa morali biti obvezni tečajji med 18—20 letom s končnim izpitom. V področje izpita bi spadali tudi osnovni pojmi iz otroške in mladostnikove psihologije ter iz higijene dojenčka in šolarja.

Kdo naj bi pa predaval ta svojstveni ženski predmet? Samo žene in tudi na univerzi. Žene naj bi sestavile potreben učni program in knjige ter naj bi imele za svoj delokrog posebno šolsko nadzor-

To in ono z Bleda

Bled, 28. julija. S tako naglimi koraki, kakor se je letos približal Bled doslej rekordnemu številu in zabave, kolikor morda nobeno drugo jugovost, napreduje tudi sicer v vseh pogledih in nudi svojim gostom toliko razvedrila goslovsko letovišče. Pred tremi dnevi smo se poročali o številu gostov, ki je znašalo dotlej tekem leta 1934, dočim se je v teku zadnjih treh dni to število dvignilo za skoraj 2000 t. j. na 9944. Z današnjim dnevom je Bled dosegel število 3000 gostov, česar doslej v statistikah agilne Zdraviliške komisije še nikdar ni bilo zabeleženo, ker je doslej najvišje število gostov v enem dnevu znašalo lani 7. avgusta samo 2950. Spričo vedno večjega navala in legega vremena, ki je po več kislil dnevih zavladovalo tudi na Bledu, smemo pričakovati, da se bo tudi današnje stanje gostov še popravilo, kar je najbolj jasn dokaz o vrednosti Bleda kot letovišča in o lepoti njegove okolice, ki prekaša vse druge slovenske kraje.

Vedno naraščajoči obisk naj bi bil tudi vzpodbuda mnogim blejskim hotelirjem, da svoja podjetja še izpopolnijo. Razumljivo je, da se morajo lastniki podjetij boriti z velikimi težavami tudi pri oskrbi, ker je Bled le sezonsko letovišče in ima tudi osebe le sezonsko zaposlenje, a vendar bi bilo z dobro voljo mogoče odstraniti mnogo napak, ki na tujca ne morejo nikakor napraviti dobrega vtisa.

Zaenkrat je največ gostov iz Jugoslavije in potem iz Avstrije. Številke pa se bodo do zaključka sezone seveda še spremenile in bo na drugem mestu najbrž Nemčija, iz katere Bled beleži najštevilnejši obisk v pred in posezoni. V primeru z lanskim letom je porast letos zanimiv zlasti iz Bolgarije, s katero smo šele nedavno ucvrstili prijateljske vezi, ki jih ne nalagajo le politične dogme, nego v še večji meri krvno bratstvo in skupni interesi obeh držav. Omenimo naj še, da so na Bledu zastopani tudi gostje iz drugih kontinentov, med njimi gostje iz Amerike, iz Kiajske in drugih vzhodnih držav.

Da ima Bled pravi obraz poletne reziden-ce, je zbran tu diplomatski kor, da omenimo češkoslovaškega, francoskega, turškega, madžarskega, italijanskega, nemškega in avstrijskega poslanika, a poleg njih čsl. generalnega konzula iz Trsta Vojteha Kr-beca, čsl. generalnega konzula iz Varšave inž. Pospisila, šefa pisarne predsednika Masaryka dr. Webra in sarajevskega čsl. konzula Tichega poleg številnih drugih zastopnikov tuje diplomacije.

Mnogo življenja so prinesli v zahodni del Bleda tudi člani in članice z naraščajem novosadske Sokolske župe, ki so preteklo nedeljo priredili tudi od tujcev odlično obiskan javni nastop. V terek se po enomesečnem bivanju čili in zdravi posloviijo. Pravijo, da bodo z Bleda, kjer so jim krajne oblasti v vsakem oziru zelo ustregle, odšli z najlepšimi spomini in novim zdravjem. Njihov tabor je urejen naravnost vzorno in imajo popolnoma vojaško disciplino, ki pa je, vzgojeni v sokolskem duhu, ne čutijo. Posamezni šatorji nosijo nazive odličnih sokolskih prvakov, a dva, skoraj največja, nosita imeni Gortana in Oražma. V veliki obednici sredi taborišča jih zvečer zabava gramofon z zvočnikom in radio, saj tudi radi zaplešejo. V skupinah so obiskali vse kraje v prostorni okolici Bleda in je nekaj skupin odšlo tudi na Triglav.

Za razvedrilo gostov skrbje s pestrimi prireditvami blejska zdraviliška komisija in vsa posamezna hotelska podjetja, ki skrbno pripravljajo res izbran program, da nudi poleg zabavnega tudi res umetniški užitek. Med tujimi nastopajo tudi naši domači umetniki, pa je tako v četrtek z dvema ljubkima pevema nastopil mladi Cveto Švelgel, ki je s prijetnim glasom vse nazočje ugodno iznenadil in žel zaslužen pohvalo.

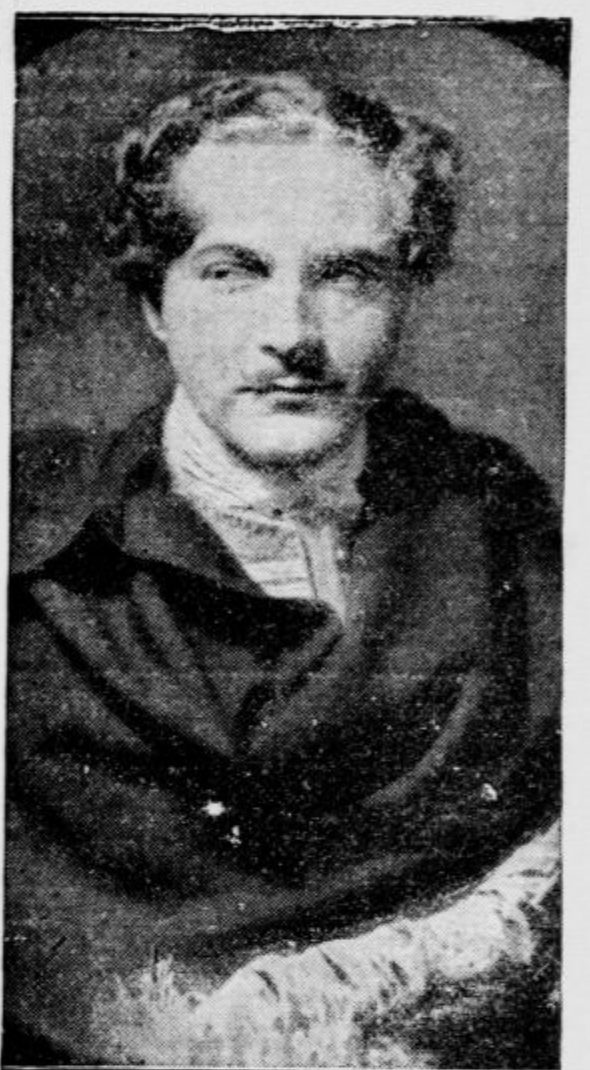
H koncu naj vendarle naglasimo, da blej-

nico pri banski upravi in v ministrstvu.

Zalostno je, da moramo v nacionalni državi govoriti o potrebi posebne nacionalne vzgoje žene, toda razmere nas silijo, da moramo misliti na rešitev tega problema. Ko bo žena spet enakopravna možu sodržavljanu, bo sam po sebi odpadel problem nacionalne vzgoje žene. Dokler bo pa ostalo pri današnjem pojmovanju ženske manjvrednosti, bomo plavali v zalostno neizbežno. Narod je kakor velik otrok, ki kliče: »Dajte mi do-bro mater, da bom dober otrok!«

Prof. Marijana Željeznova-Kokalj.

ska hotelska podjetja preveč zapostavljajo slovensčino. V nekaterih lokalih je sploh ne poznajo, a napovedovalci in aranžerji ki napovedujejo v marsikdaj slabem hrvaškem in nemškem jeziku, so Ljubljancani. Čemu se smešimo pred tujci? Pohvaliti pa moramo poslovanje filijale ljubljanske Zveze za tujski promet, ki vzorno zmaguje ogromno delo in izvršuje tudi najtežje za-hate, ki jih stavljaajo gosti. Ogromen pro-met dokazuje potrebo njenega obstoja, a obenem pokazuje tudi nekatere nedostatke, ki jih je treba odstraniti. R-y.

Willy Fritsch —

saj res, oni dan so nas vprašale neke dame, zakaj o njihovem »ljublencu« nič ne pišemo in ne prišamo slik. Evo ga po sliki iz filma »Ljubezen mladega Dessauera«. Z Willyjem Fritschem je pri vsakem njegovem filmu velik pomp, pa bo gotovo še nadomeščeno, če smo mi kaj zamudili.

Mali oglasi

Prodaj

Beseda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nadimo Vam za majhen donar doba oblačila.

A. Presker

Ljubljana, Sv. Petra cesta 103

Pridelki

Beseda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Malinovec

naraven, brezokusni in oca-
zajo po brezokusnosti
ceni dobavljajo. Hlason,
Ljubljana, Sv. Petra cesta
št. 83. 19776-93

Stanovanje

Beseda 1 Din. davek 2 Din. za štiro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kabinet

dobre opremljen, s posteljo
bo in razsvetljavo takoj
oddan za 300 Din mesečno
v Konjicovi ulici št. 18/II.

36571-25

Na križišču centra

Ljubljane

obizimo za 1. avgust v 1.
nadstropju komfortno sta-
novanje, obsejajoče št. 5 ve-
ličih sob in 2 kabinete.
Primeren tudi za poslovne
lokale. Nasilov pove ogle.
oddetek »Jutra«. 17883

Mešni pogrebni sklad
Občina Ljubljana

Naš predobri, preblagi in nepozabni mož in oče, sin, brat in stric, gospod

Gido Šetina

ravnatelj tovarne pletenin v Jaršah

je v nedeljo, dne 29. julija t. l. ob ½ 11. uri dopoldne, po dolgotrajni bolezni, v 53. letu starosti, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Truplo blagopokojnega bo na njegovo lastno željo odpeljano v ponedeljek ob 9. uri dopoldne iz mrtvaške veže, Stara pot št. 2 v Črnomelju, kjer ga bomo v torek, dne 31. julija 1934 ob ½ 4. uri popoldne položili v domači grudi k večnemu počitku.

Jarše, Ljubljana, Črnomelj, dne 29. julija 1934.

VIDA, DANICA, BREDA,

hčerke

BOKIS,

sinček

BLAŽENA roj. BAXOVA,

žena

JOSIPINA ŠETINA,

mati

DORE, FRANCI, JULIJ, LOJZE,

bratje

in ostalo sorodstvo